

ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑ ΔΙΑΘΗΚΗ

5. ΠΡΟΦΗΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

(τῆς 3^{ης} ομάδας τοῦ Χριστιανικοῦ Κανόνα)

5Α. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΦΗΤΕΣ. ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΠΡΟΦΗΤΕΣ

Προφήτης: αὐτός που μιλάει ἀντί κάποιου ἄλλου ἢ ἀντί και ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, διερμηνέας τῶν βουλῶν τοῦ Θεοῦ, κήρυκας και ὄργανο τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς 12 Μικροὺς και 4 Μεγάλους Προφήτες, τον τίτλο τοῦ “προφήτη” φέρουν τιμητικὰ και οἱ Πατριάρχες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης (Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, Ἰακώβ και Ἰωσήφ), ὁ Μωϋσῆς, ἡ ἀδελφή του, ἡ Μαριάμ. Ἐπίσης ἡ Δεββώρα και ὁ Σαμουήλ, ἐκτὸς ἀπὸ κριτές, εἶναι προφήτες. Τὸν 8ο αἰ. π.Χ. ὁ Ἰσραήλ (Βόρειο και Νότιο Βασίλειο) βρίσκεται ἀνάμεσα στὶς κυρίαρχες δυνάμεις τοῦ τότε κόσμου (Αἴγυπτο και Ἀσσυρία-Βαβυλωνία) και ἀντιμετωπίζει ἀλλεπάλληλες κρίσεις μὲ ἄμεσο ἐπακόλουθο ἢ τὴν δυσπιστία και τὴν ἀνυπακοή πρὸς τὸν Γιαχβέ ἢ τὴν ἐλπιδοφόρα προσέγγισή Του μέσω τοῦ κηρύγματος τῶν προφητῶν. Ἰδιαίτερα σ’ αὐτὴ τὴ χρονικὴ περίοδο ἡ προφητεία φτάνει στὸ ὑψηλότερο ἐπίπεδο, καθὼς ὁ προφήτης δὲν ἐκφράζει ἀπλῶς τὴ γνώμη του γιὰ τὰ ἔθνη και δημόσια πράγματα, ἀλλὰ ἀναλαμβάνει ρόλο μεσιτείας ἀνάμεσα στὸ Θεό και τοὺς ἀνθρώπους. Ἔτσι, ὀδηγούμενος ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ὡς ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Γιαχβέ, ὑψώνει τὴ φωνή του μὲ λόγο πού ἔρχεται μόνον ἀπὸ Ἐκεῖνον και μὲ τὴ φράση “Και ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς με ...” στρέφεται κατὰ τοῦ ἰδίου τοῦ ἔθνους του, τῆς κοινῆς γνώμης, τοῦ βασιλιᾶ και τοῦ λαοῦ. Στὴν κατηγορία αὐτὴ ἀνήκουν οἱ πλεῖστοι ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς προφήτες, ὅπως Ἀμώς, Ὡσηέ, Ἡσαΐας, Μιχαίας κ.ἄ.

Κλήση: με διάφορους τρόπους και ξεχωριστή για κάθε προφήτη προκειμένου να μπει στην ενεργό προφητική δράση.

Ουσιαστικά γνωρίσματα τῶν προφητῶν για να διακρίνονται ἀπό τοὺς ψευδοπροφήτες:

α) ἔχουν σαφή καὶ βέβαιη συνείδηση γιὰ τὴν προφητικὴ κλήση τους,
β) ἀκράδαντη πεποίθηση ὅτι δὲν μιλοῦν ἀπὸ μόνοι τους, ἀλλὰ τοὺς ὀδηγεῖ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ (Ρούαχ Ελωχείμ) καὶ αὐτοὶ διερμηνεύουν τὶς θεῖες βουλές του ὡς στόματα τοῦ Θεοῦ. Τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐνεργεῖ μυστηριωδῶς καὶ παραδόξως καὶ δὲν γνωρίζουμε τὸν τρόπο, παρὰ μόνον ἀπὸ φράσεις ὅπως: «ἐνεπαύσαίτο ἐπ'αὐτῆς πνεῦμα» «πνεῦμα Κυρίου ἐπ'ἐμέ» «ἦλθεν ἐπ'ἐμέ πνεῦμα» «ἐγένετο ἐπ'ἐμέ χεὶρ Κυρίου» «ἰδοὺ δέδωκα τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου»

Ἄλλες ὀνομασίες: Οἱ προφῆτες ἀποκαλοῦνται καὶ “ὄρῶντες”, “βλέποντες” ἢ “ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ” (προφήτης Ἡλίας), ἐπειδὴ ἡ θεία λάμψη γίνεται ἀντιληπτὴ ἀπὸ τὶς ἐσωτερικὲς αἰσθήσεις καὶ τὰ μάτια τῆς ψυχῆς καὶ σπάνια ἀπὸ τὶς ἐξωτερικὲς αἰσθήσεις.

Τρόποι προφητικῆς δράσης: Ἀναλαμβάνουν τὴν ἀποστολή τους καὶ ἐνεργοῦν πάντα μεθεὶς ἐντολή καὶ ἐκφράζονται μέσω α) προφητικῶν λόγων β) συμβολικῶν πράξεων καὶ γ) συγγραφῆς

Ἔργο τῶν προφητῶν εἶναι: α) ἡ διατήρηση τῆς καθαρότητος τῆς θρησκείας, ἡ μὴ νόθευσίς της με εἰδωλολατρικὰ στοιχεῖα, β) ἡ καθοδήγηση τοῦ Ἰσραὴλ πρὸς τὴν ἀποστολή του ὡς μεσίτου λαοῦ προκειμένου να φροντίζει γιὰ τὴ διατήρηση καὶ τὴν κατανόηση τῆς διαθήκης που συνάφθηκε με τὸν ἐκπρόσωπο καὶ μεσίτη Μωϋσῆ καὶ τὸν Θεὸ δημιουργόντα τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, γ) τὴν προπαρασκευὴ τοῦ περιουσίου λαοῦ καὶ μέσω αὐτοῦ ὀλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητος γιὰ τὴν σύναψη τῆς νέας διαθήκης, τῆς Καινῆς Διαθήκης, με τὸν Θεὸ μέσω τοῦ μεσίτη Μεσσία.

Ἡ προσφορά τῶν προφητῶν και συγγραμμάτων τους στην ἱστορία εἶναι σημαντικότερη για: α) τον Ἰσραήλ β) την παγκόσμια λογοτεχνία, γ) την Φιλοσοφία, δ) την κοινωνιολογία, ε) την θρησκεία και την στ) την θεία αποκάλυψη.

Τά βιβλία τῶν προφητῶν στον Ἰουδαϊκό Κανόνα βρίσκονται ὅλα μαζί στην ομάδα τῶν Ὑστερων Προφητῶν (έβρ. Νεβίμ αχαρωνίμ) και τοποθετοῦνται πρῶτα τά βιβλία τοῦ Ἡσαΐα, Ἰερεμία και Ἰεζεκιήλ και μετά το Δωδεκαπρόφητον. Στον Χριστιανικό ἢ Ἀλεξανδρινό Κανόνα και την Μετάφραση τῶν Ο' τοποθετεῖται πρῶτα το Δωδεκαπρόφητο και μετά οἱ Μεγάλοι Προφήτες (Ἡσαΐα, Ἰερεμία και Ἰεζεκιήλ και Βαρούχ, Ἐπιστολή Ἰερεμίου, Θρηνοὶ και Δανιήλ).

Στα προφητικά βιβλία διακρίνονται 3 εἶδη συστατικῶν στοιχείων:

Α) Λόγοι προφητικοί: σ'αὐτούς μιλάει ἢ ὁ ἴδιος ὁ Θεός ἢ ὁ προφήτης ἐξ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ποιητικά τεμάχια που περιέχουν διδασκαλία, ἀγγελία, ἀπειλή ἢ ὑπόσχεση.

Β) Ἀφηγήσεις σε α' πρόσωπο: ὁ προφήτης ἐκφράζει την προσωπική του θρησκευτική πείρα και ἰδιαίτερα την κλήση του.

Γ) Ἀφηγήσεις σε γ' πρόσωπο: ἐκτίθενται γεγονότα τοῦ βίου τοῦ προφήτη ἢ περιγράφονται περιστατικά ἀπό τη δράση του ἢ μπορεῖ και να ὑποδηλώνεται και διαφορετικός συντάκτης.

Πολλές φορές μποροῦν να συνδυασθοῦν μεταξύ τους και τά 3 εἶδη.

Είναι επίσης πιθανόν κάποιες προφητείες ή αφηγήσεις τῶν ἐμπειριῶν τους να τις κατέγραψαν οἱ ἴδιοι ἰδιοχείρως ἢ καθ' ὑπαγόρευσιν. Μέρος τῆς πνευματικῆς τους κληρονομιάς μπορεῖ να διασώθηκε ἀπό την προφορική παράδοση τῶν οἰκείων ἢ τῶν μαθητῶν τους (π.χ. ἀναμνήσεις ἀπό το βίο τους πού περιέχουν και την ἐξαγγελία προφητειῶν).

Οἱ συλλογές που προέκυψαν, ἐάν κάποιος τις μελετήσει, μπορεῖ να ἐντοπίσει και διδασκαλίες πνευματικῶν ρευμάτων τῶν προφητῶν. Ἀκόμη μπορεῖ να βρεῖ και προσθῆκες ὅπως στα βιβλία τοῦ Ἡσαΐα και τοῦ Ζαχαρία, πού δείχνουν ὅτι οἱ πνευματικοί κληρονόμοι τῶν προφητῶν εἶχαν την πεποίθηση ὅτι ὄχι μόνον διέσωζαν τον θησαυρό που παρέλαβαν, ἀλλά και τον προσαρμοζαν ἀνάλογα με τις ἀνάγκες τοῦ περιβάλλοντός τους προκειμένου να καθίσταται ἀποδοτικότερος και πιο κατανοητός.

ΔΩΔΕΚΑΠΡΟΦΗΤΟ:

Συλλογή με τά ἔργα τῶν 12 “Μικρῶν” ἢ “Ελάσσονων” Προφητῶν: Ὡσηέ, Ἰωήλ, Ἀμώς, Ὀβδιοῦ, Ἰωνᾶ, Μιχαία, Ναούμ, Ἀββακούμ, Σοφονία, Ἀγγαίου, Ζαχαρία και Μαλαχία.

Ὑπολογίζονται καί ὡς ἓνα βιβλίο καί γι’ αὐτό λέγεται «Μονόβιβλος».

Ἐπειδή εἶναι μικρῆς ἔκτασης τά ἔργα δέν στεροῦνται ἀξίας, ἀλλά ὄγκου.

Ἐχουν μεγάλη θεολογική, διδακτική καί ἠθοπλαστική σημασία.

Ὁ προφήτης ἔδρασε, σχεδόν ταυτόχρονα μέ τόν προφήτη Ἀμώς, στό Βόρειο Βασίλειο, ἤ Βασίλειο τοῦ Ἰσραήλ, δηλαδή 750 -725/22 π.Χ.

Τό βιβλίο τοῦ Ὡσηέ ἀπαρτίζεται ἀπό 14 κεφάλαια που μᾶς δίνουν πληροφορίες γιά τήν οἰκογενειακή κατάσταση τοῦ προφήτη Ὡσηέ.

Ὁ Θεός γιά νά δώσει νά καταλάβει ὁ προφήτης τή σοβαρότητα τῆς θρησκευτικῆς κατάπτωσης τοῦ λαοῦ καί πῶς τό σχῆμα "ἀμαρτία-τιμωρία- μετάνοια - συγχώρηση- ἀποκατάσταση" θά λειτουργήσει εὐεργετικά γιά τό μέλλον του, τοῦ δίνει τήν ἐντολή νά νυμφευθεῖ μιά γυναίκα, τή Γόμερ, κόρη τοῦ Δεβηλαΐμ. Ἡ γυναίκα αὐτή εἶναι πόρνη καί θά ἔπρεπε νά λιθοβοληθεῖ γιά τό ἀμάρτημά της. Ὡστόσο δέν κινεῖ ἀπό τήν ἀρχή τίς ὑποψίες καί ἔτσι ὁ Ὡσηέ τήν παίρνει ὡς γυναίκα του.

Ἀποκτᾶ μαζί της τρία παιδιά μέ συμβολικά ὀνόματα, ἀνάλογα τῶν καταστάσεων πού ἐπικρατοῦν στον Ἰσραήλ. Ἦδη καί τό δικό του ὄνομα εἶναι συμβολικό. Ὡσηέ σημαίνει "ὁ Θεός σώζει", ἤ "ὁ Γιαχβέ σώζει". Τό οἰκογενειακό συμβάν βοήθησε τόν προφήτη νά καταλάβει τά στάδια τῆς θρησκευτικῆς κατάπτωσης τοῦ λαοῦ του καί νά ἐννοήσει πόσο δικαιολογημένη εἶναι ἡ ἀπόφαση τοῦ Θεοῦ νά ἀπορρίψει τόν λαό αὐτόν, ἀπόφαση, πού ἔλαβε ἐντολή ἀπό τόν Θεό νά ἐξαγγεῖλει. Γι' αὐτό ἀκριβῶς ὁ Θεός ἔκλινε τήν καρδιά τοῦ Ὡσηέ σ' αὐτή τή γυναίκα, πού γνώριζε ὡς Παντογνώστης ποιά θά ἦταν ἡ διαγωγή της, γιά νά κάνει τόν προφήτη του νά πονέσει περισσότερο γιά τή θρησκευτική κατάπτωση τοῦ λαοῦ καί νά ἐννοήσει καλύτερα τό προφητικό του κήρυγμα ἀπό τό ἀτομικό του οἰκογενειακό δράμα.

παιδί	φύλο	ὄνομα	συμβολισμός
1ο	ἄγόρι	Ιζραέλ	ὡς τιμωρία τοῦ βασιλικοῦ οἴκου Γεχού για τό αἷμα πού χύθηκε στήν πεδιάδα Ιεζραέλ Τό ὄνομα τοῦ γιού δέν ἔχει σχέση ἀκόμη μέ τήν ἠθική τῆς Γόμερ Συμβολίζει τήν ὀργή τοῦ Θεοῦ
2ο	κορίτσι	Οὐκ-ἠλεημένη (ὄχι ἀγαπημένη)	ὡς ἀπόρροια τοῦ κλονισμοῦ τῆς συζυγικῆς ἀγάπης φέρει κλονισμό και στή φυσική ἀγάπη τοῦ πατέρα πρὸς τό παιδί του. Τό ὄνομα ἔχει σχέση μέ τήν ἀνηθικότητα τῆς Γόμερ, ἀλλά ὁ προφήτης ἐλπίζει στή διόρθωση. Συμβολίζει τήν παύση τῆς ἀγάπης και τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ.
3ο	ἄγόρι	Οὐ-λαός-μου (ὄχι λαός μου)	ὡς ἀπόρροια τῆς ὀριστικῆς ρήξης στίς συζυγικές σχέσεις. Τό ὄνομα ἔχει σχέση μέ τήν ἐγκατάλειψη τῆς οἰκογένειας ἀπὸ τήν Γόμερ γιατί συνεχίζει νὰ πορνεύει. Συμβολίζει τή χρησιμοποίησή τους ἀπὸ τὸν Θεό ὡς ξένου λαοῦ

Μετάνοια ==> ΜΕΤΩΝΟΜΑΣΙΕΣ:

Ἡμέρα Ἰσραήλ, Ἐλεημένη, Λαός μου

Ὁ Ὡσηέ ἀποκαλεῖ τὴν Γόμερ ὡς "γυναίκα πορνείας", ὅμως αὐτό δέν σημαίνει ὅτι ἦταν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τέτοιου εἴδους γυναίκα. Φαίνεται ὅτι τὸ κείμενο γράφτηκε ἀργότερα ὅταν πλέον ὁ προφήτης ἦταν γνώστης τῆς διαγωγῆς της. Ἐπίσης ἀποκαλεῖ τὰ παιδιά πού γεννήθηκαν ἀπ' αὐτὴ καὶ τὸ σπέρμα του ὡς "τέκνα πορνείας", ὄχι γιατί ἦταν παράνομα, ἀλλὰ γιατί ἀνατράφηκαν ἀπὸ ἀνήθικη μητέρα, καὶ διδάχθηκαν κι αὐτὰ ἀπὸ τὴν ἀπιστία της. Ὁ συμβολικὸς παραλληλισμὸς τοῦ οἰκογενειακοῦ δράματος μέ τὸ δράμα πού ζεῖ ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ γίνεται γιὰ νὰ ἐντοπισθοῦν τὰ λάθη τοῦ λαοῦ. Ὁ λαὸς ἀθέτησε τὴ διαθήκη του μέ τὸν Θεό, τὸν ἐγκατέλειψε καὶ πῆγε πίσω ἀπὸ ξένους ψεύτικους λαούς. Παρά τις προειδοποιήσεις τοῦ Θεοῦ συνεχίζει νὰ λατρεύει τὰ εἰδῶλα διαπράττοντας ἔτσι θρησκευτικὴ πορνεία. Ὅμως ἡ περικοπὴ αὐτὴ ἀποτελεῖ τὸ κλειδί τῆς ἐρμηνείας ὅλου τοῦ βιβλίου του γιατί ἐπικεντρώνεται στὴ σχέση Θεοῦ - Ἰσραὴλ. Τὸ βαρὺ ἁμάρτημα τῶν Ἰσραηλιτῶν εἶναι ἡ ἀπομάκρυνσή τους ἀπὸ τὸν Θεό καὶ ἡ ἀναζήτησις ἀσφάλειας καὶ εἰρήνης στὶς συμμαχίες μέ τοὺς Ἀσσυρίους καὶ τοὺς Αἰγυπτίους. Αὐτό εἶχε ὡς ἄμεση συνέπεια νὰ "ἐρωτοτροποῦν" μέ τὰ εἰδῶλα, νὰ στηρίζουν τις ἐλπίδες τους σέ ὀχυρωματικὰ ἔργα καὶ νὰ βρίσκουν πνευματικὴ πλήρωση στὴν εἰδωλολατρία. Γιὰ τὸν Θεό αὐτό εἶναι ἓνα εἶδος πορνείας γιατί δέν εἶχαν ἀντιληφθεῖ τὸ πραγματικὸ νόημα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐπίγνωσης τοῦ Θεοῦ. Αὐτές οἱ δύο ἔννοιες δέν ἔχουν γιὰ τὸν προφήτη ἠθικὴ ἀλλὰ θεολογικὴ σημασία. Ἡ βάση τῆς διαθήκης δέν εἶναι ἡ τήρησις νομικῶν καὶ τελετουργικῶν ὑποχρεώσεων, ἀλλὰ ἡ ἐπισήμανσις τοῦ Θεοῦ «ἔλεος θέλω οὐ θυσία» πού ὀδηγεῖ στὴν ἀγάπη πού συνδέει τὸ Θεό μέ τὸν Ἰσραὴλ. Ἐπίσης ἐπίγνωσις δέν σημαίνει θεωρητικὸ προβληματισμὸ γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ δυνατότητα ἀναγνώρισις ἀπὸ τὸ λαὸ τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ στὴν ἱστορία του.

Παρ' ὅλα αὐτά ὁ Θεός ἐξακολουθεῖ νά ἀγαπᾷ τόν Ἰσραήλ, γι' αὐτό θά πρέπει μέσα ἀπό τή δοκιμασία νά σφυριλατηθοῦν ἐκ νέου οἱ δεσμοί τους καί νά συνδιαλλαγοῦν. Ἔτσι, ὁ λαός, μετά τήν καταστροφή του, θά δεῖ τό μέλλον του ἀποκατεστημένο καί λαμπρό. Προφητεύει γιά μιᾶ μελλοντική ἐποχή κατά τήν ὁποία οἱ Ἰσραηλίτες καί οἱ Ἰουδαῖοι θά εἶναι ἐνωμένοι σ' ἓνα ἔθνος καί κάτω ἀπό ἓναν ἀρχηγό, θά αὐξηθοῦν καί θά γίνουν ἀμέτρητοι ὅπως ἡ ἄμμος τῆς θάλασσας. Ὄταν αὐτά συμβοῦν, τότε θά ἔχουν πάνω τους τήν εὐλογία, τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί θά μετονομαστοῦν τά παιδιά του γιατί θά ἔχουν καταστει "υἱοί θεοῦ ζῶντος" καί ἡ ἀρνητική σημασία τους θά μεταβληθεῖ σέ θετική. Ἔτσι ὁ Θεός θά τά καλεῖ ὡς "Λαός μου" καί "Ἡλεημένη". Ἐπίσης μεγάλη θά εἶναι καί ἡ "ἡμέρα τοῦ Ἰεζραελ". Ἡ ἀποκατάσταση τῶν σχέσεων τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό συνεπάγεται τήν ἀρμονία στή φύση, ἡ ὁποία εἶχε διαταραχθεῖ μέ τήν ἁμαρτία. Τό φυσικό κακό ἐξαλείφεται, τά ἄγρια ζῶα θά γίνουν φίλοι τοῦ ἀνθρώπου, ἡ γῆ θά παρουσιάζει ἄφθονη εὐφορία, οἱ πόλεμοι θά σταματήσουν, τά πολεμικά ὄπλα θά συντριβοῦν καί ὁ ἀνθρώπος θά ζεῖ μέ ἀσφάλεια. Αὐτή ἡ νέα ἐποχή θά θυμίζει τήν κατάσταση τοῦ παραδείσου, γιατί οἱ ἀνθρώποι, λόγω τῆς ἐπανασύνδεσής τους μέ τό Θεό, θά εἶναι εὐτυχισμένοι. Στή συνέχεια ὅλα θά εἶναι ἀλλαγμένα ἀπό τήν ἀναγέννηση πού θα προκύψει τήν νέα ἐποχή. Ἀκόμη καί ἡ κοιλάδα τῶν αἱμάτων, ἡ Ἰεζραέλ θά μεταβληθεῖ σέ τόπο εὐλογίας. Ὁ Θεός μέ ἀγάπη θά φωνάζει τόν Ἰσραήλ "λαέ μου" καί αὐτός θά ἀποκρίνεται μέ ἀφοσίωση "Θεέ μου".

Ἡ προφητεία αὐτή ἐκπληρώθηκε ἱστορικά μετά τό διάταγμα τοῦ Κύρου (458 π.Χ.) πού ἐπέτρεπε τήν ἐπιστροφή τῶν Ἰουδαίων ἀπό τήν Βαβυλώνια Αἰχμαλωσία. Τότε πολλοί ἀπό τίς δέκα φυλές πού ἀποτελοῦσαν τό ἰσραηλιτικό ἔθνος, ἐνώθηκαν μέ τοὺς Ἰουδαίους (2 φυλές: Ἰούδα καί Βενιαμίν) καί ἐπέστρεψαν στήν πατρίδα τους ὡς ἓνα ἐνωμένο πιά ἔθνος.

Ἡ χριστολογικὴ ἐρμηνευτικὴ προσέγγιση αὐτῆς τῆς περικοπῆς θεωρεῖ ὅτι πραγματοποιήθηκε πλήρως στοὺς χρόνους τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ Μεσσίας ἔκανε μιὰ βασιλεία, τὴν Ἐκκλησία του, ἡ ὁποία περιλαμβάνει ὄχι μόνον Ἰσραηλίτες, ἀλλὰ καὶ ἔθνικούς. Ὁ Νέος Ἰσραὴλ τῆς χάριτος ἔχει πολίτες ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη κι ὅσο καὶ νὰ χτυπηθεῖ, ἡ Ἐκκλησία θὰ συνεχίσει νὰ αὐξάνεται γιατί σκοπὸς τῆς εἶναι οἱ πνευματικὲς κατακτήσεις καὶ ὁ ἐναγκαλισμὸς στοὺς κόλπους τῆς ὅλων τῶν ἀνθρώπων, γι' αὐτὸ ἄλλωστε λέγεται καὶ "καθολικὴ". Αὐτοὶ οἱ πολίτες τοῦ ἐνωμένου καὶ νέου βασιλείου θὰ μποροῦν νὰ περνοῦν τὰ ὄρια τῆς χώρας τους καὶ νὰ ἐξορμοῦν γιὰ τὴν πνευματικὴ κατάκτηση νέων χωρῶν. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Ρωμ. 9,25-26) καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος (Α' Πέτρ. 2,10) ἐρμήνευσαν χριστολογικὰ τὴ περικοπὴ αὐτὴ καὶ εἶδαν σ' αὐτὴ τὴν κλήση τῶν ἐθνικῶν στὴν Ἐκκλησία. Ὁ Ἰσραὴλ ἐνωμένος πιά μὲ τὸ ἰουδαϊκὸ ἔθνος θὰ ἀναζητήσῃ τὸν ἀληθινὸ Θεὸ του, τὸν ἔνδοξο βασιλιὰ τοῦ Δαυΐδ καὶ θὰ γευτεῖ εὐτυχισμένος τὰ θεῖα ἀγαθὰ. Ἡ φράση "τίς ἔσχατες ἡμέρες" δίνει τὸ χριστολογικὸ νόημα σ' ὅλη τὴν περικοπὴ καὶ ἡ ἐκπλήρωσή της ἔγινε μὲ τὴν ἔλευση τοῦ Μεσσία στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ.

ΙΩΝΑΣ

Τό ὄνομά του Γιωνά σημαίνει “περιστερά”. Ἦταν γιός τοῦ Ἀμαθί ἀπό τήν Ζαβουλών ΒΑ τῆς Ναζαρέτ. Ζεῖ στό Βόρειο Βασίλειο κατά τό 776-745 π.Χ.

Τό βιβλίο περιέχει 4 κεφάλαια μέ τήν ἀφήγηση ἑνός ἐπεισοδίου τῆς ζωῆς τοῦ προφήτη καί χωρίζονται σέ 2 μέρη: α) προσπάθεια ἀποφυγῆς τῆς ἀποστολῆς του καί δραπευτεῦει σέ ἕνα καράβι ἀλλά καταφέρει μέ τη θαυματουργική ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ νά φέρει εἰς πέρας τήν ἀποστολή του, καί β) μεταστροφή πρὸς τόν Θεό τῶν κατοίκων τῆς Νινευῆ καί ἡ συγχώρεσή τους ἀπό τόν Θεό σκανδαλίζει τόν Ἰωνᾶ καί τόν γεμίζει ἀπογοήτευση, ὅμως καί παλι με τη θαυματουργική ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ διδάσκεται ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ δέν περιορίζεται στον Ἰσραήλ, ἀλλά ἐπεκτείνεται σέ ὅλους ἐκείνους που μετανοοῦν και ζητοῦν τή θεία βοήθεια. Προβάλλει τό ἐπαναστατικό μήνυμα τῆς παγκοσμιότητας τοῦ Θεοῦ.

Ἐπίσης ἡ παραμονή στό κῆτος για 3 ἡμέρες και νύχτες προτυπώνει τήν ταφή και τήν τριήμερο κάθοδο τοῦ Χριστοῦ στόν Ἄδη καθώς καί τήν ἀνάσταση τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος με τό παράδειγμα και τη διδασκαλία του ἀνέσυρε τόν ἄνθρωπο ἀπό τά βάθη τῆς ἀμφιβολίας του καί τά ἔσχατα ὄρια τῆς ἀπελπισίας του.

Στό βιβλίο τοῦ προφήτη Ἰωνᾶ βρίσκουμε τήν ὑπέρβαση στενῶν ἱστορικῶν ὁρίων ἐποχῆς του καί τό μήνυμα τῆς παγκόσμιας καί προνοητικῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ σέ μια ἐθνική πόλη, τήν Νινευῆ (πτώση/ἄλωση τό 612 π.Χ.)

ΑΜΩΣ

Όνομα: Ἀμώς = ὁ φέρων, ὁ βαστάζων

Καταγωγή: ἀπό τήν Θεκουέ (ΜΚ Τεκωά), μιά μικρή πόλη τοῦ Νοτίου Βασιλείου

Ἐπάγγελμα: κτηνοτρόφος -ποιμένας -εὔπορος γεωργός συκομορέων

Οἰκογενειακή κατάσταση: δέν ἀναφέρεται

Κλήση: δέν ἔχομε πληροφορίες, ἀλλά πιστεue ὅτι στή θεϊκή δύναμη πού τόν κάλεσε δέν μπορούσε νά ἀντισταθεῖ.

Τόπος δράσης: Βόρειο Βασίλειο

Χρόνος δράσης: ἀπό τό 780 ἕως τό 750 π.Χ. ἐπί Ιεροβοάμ Β'

Τό μήνυμα τοῦ προφήτη Ἀμώς ἀπευθύνεται στό λαό τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ζεῖ μέσα σέ μιά ἐποχή κοινωνικῆς ἀδικίας καί συνεχῶς αὐξανόμενης καταπίεσης, ἐξαιτίας τῆς ἀπόρριψης τῆς διαθήκης τοῦ Θεοῦ. Ἐπιφανειακά τά πράγματα φαίνονται καλά, γιατί ἐπικρατεῖ εἰρήνη, ἀσφάλεια καί οικονομική εὐδαιμονία, ὡστόσο ὁ προφήτης διακρίνει τήν πνευματική καί θρησκευτική ἐξαθλίωση τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος προσφέρει θυσίες στό Θεό μέ εἰδωλολατρικό τρόπο. Προειδοποιεῖ γιά τά κακῶς κείμενα τῆς κρίσης, τήν ὁποία ὁ λαός δέν ἀντιλαμβάνεται, γι' αὐτό ὁ Θεός θά τοὺς τιμωρήσει μέ πόλεμο καί ἐξορία. Αὐτή ἡ τιμωρία θά εἶναι ἴδια ἴσως καί σκληρότερη ἀπό αὐτή τῶν γειτονικῶν λαῶν. Τοὺς ἐξηγεῖ ὅτι ἡ ἀδιαφορία τοῦ λαοῦ γιά τά ὅσα προστάζει ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ γιά τοὺς φτωχοὺς καί τοὺς ἀδυνάτους, θά τοὺς κοστίσει τήν ὀλοσχερή καταστροφή τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραήλ.

Τό μήνυμα τοῦ προφήτη δέν εἶναι ἐντελῶς ἀπαισιόδοξο. Σέ τρία σημεία αἰσθάνεται τήν ἀνάγκη νά δοξολογήσει τόν Θεό, γι' αὐτό τοποθετεῖ τίς τρεῖς ἀκόλουθες δοξολογίες ὡς λειτουργικές προσθήκες μιλώντας γιά "τόν χριστόν αὐτοῦ", τοὺς "καταλοιπούς" καί ὑπόσχεται τήν ἀποκατάσταση τοῦ Ἰσραήλ μέ τρεῖς φράσεις:

Στό Ἀμώς 4,12-13 ἔχουμε τήν πρώτη δοξολογία τοῦ Θεοῦ. Ὁ προφήτης ἔχει ἤδη ἐπισημάνει τήν ἀμετανοησία τοῦ Ἰσραήλ, ὁ ὁποῖος παραμένει ἀδιόρθωτος παρά τίς πέντε παιδαγωγικές τιμωρίες ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, (δηλαδή τό μούδιασμα ἀπό τήν πείνα, τήν ἀφύσικη ξηρασία λόγω τῆς ἔλλειψης τοῦ νεροῦ, τήν καταστροφή τῶν σιτηρῶν καί τῶν προϊόντων τῆς γῆς, τίς ἀρρώστειες καί τούς πολέμους πού ἐξολοθρεύουν τούς ἀνθρώπους μέ θάνατο καί τέλος τήν καταστροφή τους μέ σεισμό καί φωτιά ἀπό τήν ἀνήθικη ζωή τους πού ζοῦσαν ὅπως στά Σόδομα καί Γόμορρα). Τούς προειδοποιεῖ ὅτι θά φέρει κι ἄλλη τιμωρία πιό δυνατή. Μ' αὐτή τήν τιμωρία ἢ διορθωθοῦν ἢ θά καταστροφοῦν πλήρως. Στό σημεῖο αὐτό τοποθετεῖ τόν πρῶτο δοξολογικό ὕμνο στήν παντοδυναμία του Θεοῦ ὡς βεβαιωτικό τῆς καταστροφῆς πού θά συμβεῖ. Σχεδόν ἐπτά θεομηνίες διαβαθμίζονται ἀνξάνοντας καί τήν αὐστηρότητα τοῦ Θεοῦ ἀνάλογα μέ τήν ἀμετανοησία τοῦ λαοῦ.

Στό Ἀμώς 5,8-9 ἔχουμε τή δεύτερη δοξολογία τοῦ Θεοῦ. Ἀπό τήν ἀρχή τοῦ κεφαλαίου 5 τοποθετεῖ τόν ἐπικήδειο θρῆνο τοῦ Ἰσραήλ, ὁ ὁποῖος παρομοιάζεται ὡς μιά νεκρή παρθένα πού δέν θά σηκωθεῖ ποτέ ξανά καί δέν ἔχει κανένα δίπλα της γιά νά τήν σηκώσει. Στό 5,3 ἐπικεντρώνεται στό "λεῖμμα", τό ὑπόλοιπο πού θά ἐπιζήσει τῶν καταστροφῶν, θά μείνει πιστό στό Θεό καί θά ἐπιστρέψει. Μετά κι ἀπό ἄλλες ἐπισημάνσεις ὅτι τά ἱερά τῆς Βαιθήλ, τῶν Γαλγάλων καί τῆς Βηρσαβεέ θά καταστραφοῦν ὀλοσχερῶς ἀπό τόν Θεό γιατί μετέτρεψαν τή δικαιοσύνη σέ ἀδικία καί καταπατοῦν μέ δόλο τά δίκια τῶν ἀνθρώπων, φτάνει καί πάλι τό σημεῖο νά τοποθετήσῃ τό δεύτερο δοξολογικό ὕμνο του γιά τήν παντοδυναμία καί ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. Στούς στίχους 10-27 πού ἀκολουθοῦν θά δείξει πόσο μισητή εἶναι λατρεία τους στό Θεό γιατί ἔχουν διαστρέψει τή δικαιοσύνη, τήν ἠθική καί τό καλό. Ἡ ἡμέρα Κυρίου δέν θά εἶναι ἡμέρα δόξας, ἀλλά συμφορᾶς καί φρίκης γιά τόν Ἰσραήλ γι' αὐτό καί τήν συνοδεύει μέ τό "οὔαί" (=ἀλίμονο).

Στό Ἀμώς 9,5-6 ἔχουμε τήν τρίτη δοξολογία τοῦ Θεοῦ. Ἔχουν προηγηθεῖ στό κεφάλαιο 7 τά τρία πρῶτα ὄραματα τοῦ προφήτη Ἀμώς δηλωτικά γιά τήν ἀναπόφευκτη τιμωρία τους (1ο: πλῆθος ἀκρίδων καταστρέφει τό χορτάρι, 2ο: ἡ ξηρασία καί ἡ φωτιά καταστρέφουν τά χωράφια καί τό 3ο: ὁ τοῖχος πού δέν εἶναι ἴσιος, ἀλλά γερμένος καί δέν μπορεῖ νά ἰσιωθεῖ.). Ἀκολουθεῖ ὁ διωγμός τοῦ προφήτη Ἀμώς ἀπό τή Βαιθήλ καί ἡ ἐξορία του. Στό κεφάλαιο 8 ἔχουμε τό τέταρτο ὄραμά του (4ο: καλάθι μέ καλοκαιρινά φρούτα καί ξόβεργες ὡς παγίδα γιά τά πουλιά ἀπό τούς κυνηγούς) καθώς καί τήν ἐπισήμανση ὅτι ἡ ἡμέρα Κυρίου ἢ ἡμέρα Γιαχβέ θά εἶναι σκοτεινή, πένθιμη καί ὄχι φωτεινή, γιατί λόγω τῆς ἁμαρτίας μετέτρεψαν τήν ἠθική τάξη, κι ἔτσι θά ἐπικρατεῖ πνευματική πείνα καί δίψα. Στήν ἀρχή τοῦ κεφαλαίου 9 ἔχουμε καί τό πέμπτο ὄραμα δηλωτικό τῆς ὀλοκληρωτικῆς καί γενικῆς καταστροφῆς πού θά ἔρθει (5ο: ἡ καταστροφή μέ τόν σεισμό, ἡ σφαγή στό θυσιαστήριο τοῦ Ναοῦ, καί ὁ θαλάσσιος δράκοντας νά τούς δαγκώνει). Ἡ τρίτη δοξολογία τοποθετεῖται ἀκριβῶς σ' αὐτό τό σημεῖο καί θέλει νά τονίσει ὅτι ὁ Θεός εἶναι δημιουργός καί κριτής τοῦ σύμπαντος. Αὐτός ὁ τρίτος δοξολογικός ὕμνος πληγώνει τήν ἐθνική ὑπερηφάνεια τοῦ Ἰσραήλ, γιατί τοῦ ἐπισημαίνει ὅτι δέν ἔχει κανένα προνόμιο καί θά καταστεῖ ἕνα ἔθνος σάν ὅλα τά ἄλλα ἔθνη, ὅπως δηλαδή οἱ Αἰθίοπες, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Φιλισταῖοι καί οἱ Ἀραμαῖοι. Αὐτή ἡ σύγκριση στοχεύει στήν πλήρη ταπείνωσή τους. Δέν μπορούν πλέον νά διεκδικήσουν τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ, γιατί ἐξάντλησαν τήν ὑπομονή Του.

Όμως στό Ἀμώς 9,11-15 ὁ προφήτης δίνει τήν υπόσχεση γιά τήν τελική ἀποκατάσταση τοῦ Ἰσραήλ σέ τρεῖς διαδοχικές φάσεις.

Ἡ πρώτη φάση (στ. 11-12) ἀφορᾶ τήν ἀνόρθωση τοῦ βασιλείου τοῦ Δαυΐδ καί πραγματοποιεῖται μέ τό στήσιμο τῆς σκηνῆς τοῦ Δαυΐδ καί τήν ἀναζήτηση καί ἐπίκληση τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ πού θά κάνουν "οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων καί πάντα τά ἔθνη". Τούς ὄρους αὐτούς δέν τούς βρίσκουμε στό ΜΚ, ἐπειδή ἐκεῖ χρησιμοποιεῖ τήν εἰκόνα τοῦ ἀφανισμοῦ τῆς χώρας ἀπό τούς Ἐδωμίτες τόν πιό ἄγριο ἐχθρό τοῦ Ἰσραήλ (Edom - > Adam).

Ἡ δεύτερη φάση (στ. 13) ἀφορᾶ τήν ὑλική εὐημέρια πού θά ἔρθει σ' ὀλόκληρη τή φύση καί δέν θά εἶναι πιά ἔρημη καί κατεστραμμένη. Οἱ Ο' μέ τόν ὄρο "ἐν τῷ σπόρῳ" καί τό ΜΚ ἀναφερόμενο στήν ἐποχή τῆς νέας σπορᾶς, δείχνουν τήν ἀλλαγὴ πού θά ὑπάρξει στό φυσικό περιβάλλον τοῦ Ἰσραήλ ὥστε ὁ λαός νά μπορεῖ νά ζήσει ἀνεταξανά.

Ἡ τρίτη φάση (στ. 14-15) ἀφορᾶ τήν ἐπιστροφή τοῦ λαοῦ ἀπό τήν αἰχμαλωσία πίσω στήν πατρίδα τους, καί τό ξαναζωντάνεμα τῶν πόλεων. Τά σπίτια θά χτιστοῦν καί θά κατοικηθοῦν ἐκ νέου. Ἡ νέα ἐγκατάσταση στή χώρα τους θά εἶναι μόνιμη καί δέν θά μπορέσει κανεῖς νά τούς διώξει ἀπό ἐκεῖ. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας βλέπουν ἀλληγορικά αὐτή τήν ἐπιστροφή στήν κοινότητα ὡς ἐπιστροφή στήν Ἐκκλησία.

Συμπερασματικά, βλέπουμε ὅτι ὁ προφήτης Ἀμώς ὡς ὁ ἀρχαιότερος ἀπό τούς προφῆτες μιᾶ μεσσιανικά καί ἐσχατολογικά γιά τόν "χριστόν αὐτοῦ" καί δικαιολογεῖ μέσω τῶν ὄραμάτων καί τῶν δοξολογικῶν του ὕμνων γιατί ἡ τελική ἀποστάση εἶναι δικό Του ἔργο.

ΜΙΧΑΙΑΣ

Τό ὄνομά του σημαίνει «τίς ὡς ὁ Γιαχβέ». Ἦταν ἀπό τήν Μωρέσεθ κωμόπολη τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα στό Νότιο Βασίλειο καί ἔδρασε κατά τά ἔτη 746 -696 π.Χ. ἐπιρρεάζοντας με τό κήρυγμά του τήν θρησκευτική μεταρρύθμιση τοῦ Ἐζεκίου. Για τήν κλήση στό προφητικό ἀξίωμα καθώς καί για τό θάνατό του δέν γνωρίζουμε. Τό βιβλίο πού ἔχει 7 κεφάλαια μᾶς πληροφορεῖ μόνον ὅτι προέρχεται ἀπό φτωχή γεωργική-ποιμενική οἰκογένεια.

Ὁ προφήτης Μιχαίας θεωρεῖται ὁ πρῶτος ἐρμηνευτής τῆς προφητείας τοῦ Ἡσαΐα γιά τόν "Ἐμμανουήλ" ὁ ὁποῖος ζεῖ καί δρᾷ κι αὐτός στό Νότιο Βασίλειο λίγα χρόνια ἀργότερα ἀπό τόν προφήτη Ἡσαΐα. Ἀντιμετωπίζει σχεδόν τήν ἴδια θρησκευτική καί πολιτική κατάσταση. Μέ ἠθική ζέση, θάρρος, ὀξύτητα καί δριμύτητα κρίνει τούς ἰσχυρούς καί τούς πλουσίους καί στηλιτεύει τά κακῶς κείμενα τῆς ἐποχῆς του. Τονίζει τήν ἀκατάλυτη δύναμη τῆς ἠθικῆς καί τοῦ δικαίου, βασιζόμενος στήν διαθήκη τοῦ Θεοῦ. Ἄν καί μοιάζει νά βρίσκεται στή σκιά τῶν προφητῶν Ἀμώς, Ὡσηέ καί ἰδιαίτερα δέ τοῦ μεγάλου συγχρόνου του Ἡσαΐα, ὡστόσο τό μήνυμά του διακηρύσσεται μέ τό δικό του προσωπικό βεβαιωτικό τόνο καί μέ τήν παθιασμένη του εἰλικρίνεια. Ἡ ἐπίμονη ἄρνησή του νά συμπορευτεῖ μέ τό κοινωνικό του περιβάλλον, καθώς καί τό κουράγιο του νά υπερασπισθεῖ τίς πεποιθήσεις του γιά τή θεϊκή ἀλήθεια, παρουσιάζουν τόν Μιχαία σάν νά ἔχει λάβει ἐντολή ἐκπροσώπησης τῶν πιστῶν κάθε ἐποχῆς καί ὄχι μόνον τῆς δικῆς του.

Τό ἐνδιαφέρον μας ἐπικεντρώνεται στήν προφητεία του στό Μιχ.5,1-4α, τό ὁποῖο ἀποτελεῖ τό ἀποκορύφωμα τοῦ βιβλίου του, ἀφοῦ ἐκεῖ περιγράφει μικρά βάσανα καί μεγάλη ἐλπίδα. Ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ γιά ἐγκαθίδρυση τῆς ἰδανικῆς θεοκρατίας κάτω ἀπό δαυϊδικό ἐκπρόσωπό Του γιά τόν ὁποῖο πάντα ἤλπιζε ὁ Ἰσραήλ.

Ἐν τῷ ὄλκῳ τὸ χωρίο παρουσιάζει μίαν εἰκόνα κρίσεως καὶ σωτηρίας τῆς πόλεως καὶ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, ἀναφέρει δύο φορές τὸ "Λεῖμμα" (4,6-8 καὶ 5,7-9). Στὸ ἄμεσο μέλλον ἢ Ἱερουσαλήμ καὶ ἡ Δαυϊδικὴ δυναστεία θὰ μπορούσαν νὰ περάσουν στὴν ταπείνωση καὶ ὁ Θεὸς θὰ ἀπομάκρυνε τίς λανθασμένες πηγές ἀσφάλειας τοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ ταυτόχρονα θὰ ἀνέδυε καὶ ἓνα νέο Δαυΐδ πού θὰ ὀδηγήσει τὸ λαὸν του σὲ μίαν ἐνδοξὴν ἐποχὴ. Ἡ Βηθλεέμ [בֵּית לֶחֶם] οἶκος ἄρτου] Ἡ Ἐφραθᾶ τῆς γονιμότητος ἀναφέρεται ἀκόμη στὰ Α' Σαμ. (Α' Βασ.) 17,12,15, 20,6 καὶ Β' Σαμ. (Β' Βασ.) 23,14-16, ὡς ἡ πατρίδα τοῦ Δαυΐδ, ἡ ὁποία βρίσκεται 6 μίλια νοτιοδυτικὰ τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ ἀνήκε στὴ φυλὴ τοῦ Ἰούδα. Ὁ Μιχαίας γιὰ νὰ τὴν προσδιορίσει καλύτερα χρησιμοποιοῦν τὸν ὄρο Εφραθα, ἀπ' ὅπου καταγόταν ὁ Ἰεσσαί, ὁ πατέρας τοῦ Δαυΐδ, καὶ ὅλο τὸ δαυιδικὸ γένος (Α' Σαμ. 20,6). Ἡ τοποθέτηση τῆς λέξης "οἶκος" ἢ "γῆ" μπροστὰ ἀπὸ τὴν λέξη "Ἐφραθά", κάνει τὸ κείμενο πιὸ σαφές. Ἡ Βηθλεέμ ἐπειδὴ εἶχε περιορισμένο ἀριθμὸ κατοίκων δὲν μπορούσε νὰ συμπεριληφθῆι στὸν κατάλογο τῶν ἀξιόλογων πόλεων τοῦ Ἰούδα. Παρ' ὅλα αὐτὰ, δὲν θὰ παραμείνει ἀσήμαντη. Ἦταν κοινὴ πίστις ὅτι ὁ Μεσσίας θὰ προερχόταν ἀπὸ τὸν οἶκον τοῦ Δαυΐδ (Αμ. 9,11. Ὡσ. 3,5. Ἡσ. 11,1. Ἰεζ. 34,23. 37,24) καὶ λόγῳ τῆς γέννησός του ἡ Βηθλεέμ θὰ καταστῆ γνωστὴ καὶ ἐνδοξή. Δὲν μᾶς παρέχει ἄλλα χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τοῦ παιδιοῦ πού ἐπρόκειτο νὰ γεννηθῆι στὸ μέλλον, ὅπως κάνει ὁ Ἡσαΐας στὸ 9,1-6. Τὸ παιδί θὰ γεννηθῆι ἐκεῖ με σκοπὸν, "τοῦ εἶναι εἰς ἄρχοντα ἐν τῷ Ἰσραήλ" "διὰ νὰ γίνῃ ἄρχοντας τοῦ Ἰσραήλ" (ΜΚ) Αὐτὸς ὁ σκοπὸς τοῦ "τεχθησομένου παιδιοῦ" δικαιολογεῖ καὶ τὴν ἐξύψωση τῆς Βηθλεέμ. Ὁ Μεσσίας ἐννοεῖται ὡς ἀρχηγὸς τοῦ νέου Ἰσραήλ καὶ ὄχι ὁ Ζοροβάβελ, ὅπως πίστευαν οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Θεοδώρητου Κύρου. Ἀλλὰ καὶ ὁ Θεόδωρος Μοψουεστίας λέει ὅτι ἡ προφητεία ἀναφέρεται μὲν στὸ πρόσωπον τοῦ Ζοροβάβελ, ἀλλὰ τελικὰ καὶ ὀριστικὰ ἐπαληθεύτηκε στὸ πρόσωπον τοῦ Μεσσία.

Γιὰ τὴν Χριστιανοσύνη, ἡ προφητεία γιὰ ἕναν κυβερνήτη, ὁ ὁποῖος θὰ προερχόταν ἀπὸ τὴ Βηθλεέμ ἔχει οὐσιαστικὴ σημασία. Εἶναι ὁ κύριος ἄξονας τοῦ βιβλίου, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἐστιάζονται οἱ ἐλπίδες γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ "ἡγεμόνα τοῦ Ἰσραήλ" ἀπὸ τὴ Βηθλεέμ, "τὴν πιὸ μικρὴ ἀπὸ τίς ἐπαρχίες τοῦ Ἰούδα". Ἄν καὶ αὐτὸ ὀδηγεῖ στὴν ἀποποίηση τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπὸ τὸν Μιχαΐα. Ὁ Μεσσίας παρουσιάζεται ὡς βασιλιάς μὲ κύριο ἔργο Του τὴν ἐγκαθίδρυση παγκόσμιας βασιλείας καὶ τὴν ἐπικράτηση τῆς εἰρήνης. Οἱ στίχοι τῆς προφητείας θεωροῦνται "μεσσιανικοί" μὲ τὴν ἔννοια ὅτι αὐτοὶ ὑπόσχονται μεγαλεῖο στὸν χρισμένο τοῦ Κυρίου καὶ βρίσκονται σὲ ἀπόλυτη συμφωνία μὲ τίς ἐλπίδες τῆς ἐποχῆς πού γέννησε τὸ μήνυμα τοῦ προφήτη Ἡσαΐα (9,1 ἐξ., 11,1 ἐξ.).

Ἐδῶ ὅμως ὁ Μιχαΐας δίνει μόνον μιὰ ἐθνικὴ προφητεία. Ἡ Δαυϊδικὴ μοναρχία θὰ ἐπιστρέψει στὴν προηγούμενη τῆς δόξα καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἰσραήλ θὰ χτυπηθοῦν καὶ θὰ λεηλατηθοῦν ἀπὸ τὸ νέο βασιλιά, ὁ ὁποῖος περιγράφεται ὡς ἕνας ταῦρος πού σπέρνει τὸν ὄλεθρο ἢ ἕνα λιοντάρι. Δέν ἔχουμε τίς εἰκόνες τοῦ Ἡσαΐα γιὰ τὴ δικαιοσύνη καὶ τὴν εὐγένεια τοῦ νέου βασιλείου. Στὸ Μιχ. 4-5 εἶναι χαρακτηριστικὲς οἱ φράσεις "πολλὰ ἔθνη", "πολλοὶ λαοί" καὶ "ἰσχυρὰ ἔθνη". Συντρίμια καὶ ἐρείπια δέν εἶναι ὁ τελευταῖος λόγος τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ὑπάρχει ἕνας ἀπώτερος θρησκευτικο-ἠθικὸς σκοπός, γι' αὐτὸ καὶ συνδέει τὴν ὀργή τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἰδέα τῆς ἐσχατολογικῆς συγνώμης.

Στὸ Ἡσ. 7,14β ὑπάρχει ἡ ἐλπίδα καὶ ἡ ὑπόσχεση τῆς αἰώνιας δυναστείας ὅπως ἐμφανίζεται στὸ Β' Σαμ. (Β' Βασ.) 7, μὲ τὴν ἐλπίδα ἐπιστροφῆς τῆς δυναστείας γιὰ νὰ κυβερνήσει τὸ θρόνο τοῦ Δαυΐδ. Πέρα ἀπὸ τὴν τελευταία κρίση πού πλησιάζει καὶ πέφτει πάνω στὸν κόσμο καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ, ὑπάρχει ἐλπίδας ἀναγέννησης τοῦ βασιλείου καὶ ἐποχῆ σωτηρίας. Ὁ σκοπὸς τοῦ Μιχαΐα δέν εἶναι πολιτικός, ἀλλὰ θέλει νὰ ξαναζωντανέψει τὸ μήνυμα τοῦ Ἡσαΐα (ὁ ὁποῖος ἤδη ἔχει φύγει ἀπὸ τὴ ζωὴ) καὶ νὰ τὸ κάνει πιὸ ἀξιόπιστο, λόγω τῆς αἰνιγματικῆς του φύσης. Συνεπῶς, ἡ προφητεία τοῦ Μιχαΐα στὸ 5,2 συνδέεται στενά μὲ τὰ Ἡσ. 7, 8, 9 καὶ 11 καὶ τίς μεσσιανικὲς μορφές πού περιγράφει ὁ Ἡσαΐας, καθὼς καὶ μὲ τὴν ἀνανέωση τοῦ οἴκου Δαυΐδ μέσω τοῦ "λείμματος", τὸ ὁποῖο προέρχεται ἀπὸ τὴ ρίζα Ἰεσσαί.

Τό χωρίο αὐτό τοῦ Μιχαΐα εἶναι τό μοναδικό μέσα στήν Π.Δ., τό ὁποῖο ἀναφέρει ὅτι μιά βασιλική μητέρα γεννᾷ ἕνα παιδί τοῦ οἴκου Δαυΐδ καί τό συνδέει μέ τό γεγονός τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ Βορείου Βασιλείου στόν Ἰούδα (Μιχ. 5, 1έξ.).

Οἱ "ἐπίλοιποι": Στό δεύτερο μισό τοῦ στίχου 3 ἡ φράση "καί τό ὑπόλοιπον τῶν ἀδελφῶν του", Ο': καί οἱ ἐπίλοιποι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, α' σ' θ': τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ εἶναι σχεδόν βέβαιο ὅτι προστέθηκε στή γνήσια προ-αιχμαλωσιακή προφητεία ἀπό κάποιον, ὁ ὁποῖος ἔζησε κατά τή διάρκεια τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἴδιας. Τά λόγια προσπαθοῦν νά κάνουν τήν προφητεία πιό ἀποκαλυπτική γιά τούς αἰχμαλώτους, οἱ ὁποῖοι προσμένουν μέ χαρά τήν ἐπιστροφή ἀπό τήν ἐξορία στήν πατρίδα γῆ καί δίνουν σ' ὅλη τήν προφητεία μιά μελλοντική χροιά. Ἡ δοκιμασία ὅλων τῶν Ἰσραηλιτῶν ἀναφέρεται γενικά στήν ὑποταγή τους στούς κατά καιρούς ἐχθρούς τους, ἡ ὁποία προκλήθηκε ἀπό τό Θεό, ἀλλά θά ἔχει ἕνα τέλος, τό ὁποῖο θά συμπίπτει μέ τή γέννηση ἄρχοντα ἀπό γυναίκα. Ἡ ἐπιστροφή θά σημάνει τό ἐκ νέου ζωντανεμα τοῦ ἐνωμένου βασιλείου, τό ὁποῖο θά σχηματισθεῖ ἀπό τούς "ἀδελφούς του" τοῦ ἐπερχομένου βασιλιά, δηλαδή τούς ἐπιζήσαντες τῶν συμφορῶν ἀνά τόν κόσμο Ἰουδαίους. Αὐτοί σέ συνεργασία μέ τούς Ἰσραηλίτες θά ἀποτελέσουν τό "ὑπόλοιπον". Κατά συνέπεια οἱ "υἱοί Ἰσραήλ" θά συνδράμουν στή μελλοντική ἀποκατάσταση, τήν ἔνωση ὅλων τῶν Ἰουδαίων καί τή συγκρότηση ἐνιαίου, ἀδιαίρετου καί ἀκμάζοντος ἰσραηλιτικοῦ βασιλείου κάτω ἀπό ἕναν ἄρχοντα. Αὐτή ἡ νέα μελλοντική ἐποχή θά καταστεῖ μιά ἐποχή εἰρήνης καί ἀσφάλειας γιά τό λαό τοῦ Ἰσραήλ. Ὅπως ὁ Ἰερεμίας (23,1-8, 30,9), ὁ Ἰεζεκιήλ (34,23-24. 37,24-25) καί ὁ Ἡσαΐας (9,6-7 καί 11,1.10), ἔτσι καί ὁ Μιχαΐας ὁραματίζεται ἕνα δεύτερο ἐρχομό τοῦ Δαυΐδ μέ μεσσιανικά χαρακτηριστικά. Αὐτό τό κήρυγμα συμφωνεῖ ἀπόλυτα μέ τίς ιδέες καί τά ὁράματα τῶν προφητῶν τοῦ 8ου αἰ. π.Χ. γιά ἐπανένωση τοῦ βορείου καί τοῦ νοτίου βασιλείου καί συγκέντρωση γύρω ἀπό ἕνα ποιμένα τῶν ἐναπομεινάντων βορειοισραηλιτῶν καί ὅλων τῶν διασκορπισθέντων Ἰουδαίων.

Αυτό τό κήρυγμα συμφωνεῖ ἀπόλυτα μέ τίς ἰδέες καί τά ὄράματα τῶν προφητῶν τοῦ 8ου αἰ. π.Χ. γιά ἐπανένωση τοῦ βορείου καί τοῦ νοτίου βασιλείου καί συγκέντρωση γύρω ἀπό ἓνα ποιμένα τῶν ἐναπομεινάντων βορειοισραηλιτῶν καί ὄλων τῶν διασκορπισθέντων Ἰουδαίων. Ἐπειδή αὐτό τό ὄραμα δέν πραγματοποιήθηκε ποτέ μετά τήν βαβυλώνια αἰχμαλωσία, δείχνει καί τό μεσσιανικό χαρακτήρα τῆς προφητείας. Τό Μιχ. 5,2 εἶναι ἡ νεώτερη ἐρμηνεία τοῦ Ἠσ. 7,14. Ἡ προφητεία δέν λέει ἀκριβῶς ὅτι τό ἀγόρι Ἐμμανουήλ εἶναι ἓνα παιδί τοῦ Δαυῖδ, γι' αὐτό καί πρέπει νά μείνει ἀνοιχτό τό ἄν ὁ συγγραφέας αὐτῆς τῆς προφητείας θεώρησε τόν Μεσσία ὡς ἓναν ἄμεσο ἀπόγονο τοῦ παλιοῦ βασιλικοῦ οἴκου. Ὁ συγγραφέας, ὅποιαδήποτε κι ἄν εἶναι ἡ ἐποχή του, συγχρονίζει τή γέννηση τοῦ παιδιοῦ-λυτρωτοῦ μέ τήν ἀποκατάσταση τοῦ Ἰσραήλ καί τήν εὐνοια τοῦ Γιαχβέ. Προφανῶς θεωρεῖ τόν ἐρχόμενο λυτρωτή ὡς ἓνα γόνιο τοῦ οἴκου Δαυῖδ, ἄν καί κάποιοι πιστεύουν ὅτι τό παιδί θά εἶναι θεϊκῆς καταγωγῆς.

Ὁ Μεσσίας ὡς ποιμένας. Στό πρόσωπο τοῦ Μεσσία συνδυάζεται ἡ μεγαλοπρέπεια τοῦ ἄρχοντα καί ἡ στοργή τοῦ ποιμένα. Μέ τή δύναμη τοῦ Θεοῦ, ὁ νέος βασιλιάς θά φροντίζει τόν λαό, ὅπως ἓνας ποιμένας, καί θά τοποθετεῖ τό ποιμνιό του μέσα σ' ἓνα ἀσφαλές καί εἰρηνικό περιβάλλον, νικώντας καί κυβερνώντας καί τούς ἠττημένους ἐχθρούς τοῦ Ἰσραήλ. Ἡ δύναμη τοῦ Μεσσία προέρχεται ἀπό τόν Θεό. Ὅλοι ὅσοι θά τεθοῦν κάτω ἀπό τήν κυριαρχία καί προστασία τοῦ Μεσσία θά ζοῦν μέ εἰρήνη καί ἀσφάλεια (πρβλ. Ἠσ. 9,6. 11,6-9). Ἡ φράση τοῦ στίχου "ἕως ἄκρων τῆς γῆς" δηλώνει τή δόξα, τήν παντοδυναμία καί τήν παγκοσμιότητα τῆς εἰρηνικῆς βασιλείας τοῦ Μεσσία, ὁ Ὅποιος θά ἐγκαινιάσει μιά περίοδο εἰρήνης καί εὐημερίας, σέ ἀντίθεση πρὸς τήν παρούσα κατάσταση.

Γιὰ τό Μιχαία θά πρέπει νά ἐπισημάνουμε ὅτι:

α) Ὁ σκοπός τοῦ χωρίου 5,1-4α εἶναι νά ἀναδείξει τήν Βηθλεέμ ὡς τόπο γέννησης τοῦ Μεσσία, καθώς καί τό ἔργο Του. Ἡ ἐγκαθίδρυση παγκόσμιας βασιλείας καί ἡ ἐπικράτηση τῆς εἰρήνης θά πραγματοποιηθοῦν ὑπό τήν αἰγίδα τοῦ ἄρχοντα καί Μεσσία τοῦ νέου Ἰσραήλ.

β) Τό σύμβολο τοῦ ποιμένα καί τοῦ βασιλιᾶ χρησιμοποιεῖται γιά τόν Θεό.

γ) Ὅλα τά ρήματα εἶναι ρήματα ὑπάρξεως καί αἰσθήσεως, διατυπωμένα σέ χρόνο μέλλοντα καί ἀφοροῦν τή γέννηση, τό ἔργο, τή στάση ζωῆς καί τό μεγαλεῖο τῆς δόξας τοῦ Μεσσία (καί ὄχι τά πλούτη ὅπως περίμεναν ἐκεῖνοι). Ἡ ἀσήμαντη καί μικρή πόλη τῆς Βηθλεέμ ξεκινᾷ μιά πορεία γιά νά γίνει σημαντική σέ μεγαλεῖο, δόξα καί εἰρήνη. Αὐτό θά εἶναι τό ἀντάλλαγμα καί ἡ προσφορά τοῦ ποιμένα πρὸς τό ποίμνιό Του.

δ) Ἄν συγκρίνουμε τό Ἡσ. 7,14 μέ τό Μιχ. 5,2α θά δοῦμε ὅτι οἱ δύο προφητεῖες εἰσάγονται μέ τό "διά τοῦτο" καί τό ρῆμα "δώσει" καί περιέχουν τό ρῆμα "τίκτω" σέ χρόνο μέλλοντα, δηλαδή "τέξεται μέ διαφορετικό ὅμως ὑποκείμενο, γιατί στό Ἡσ. 7,14 εἶναι "ἡ παρθένος" καί στό Μιχ. 5,2α "ἡ τίκτουσα"

ε) Ἄν συγκρίνουμε τό Ἡσ. 7,3 καί τό Μιχ. 5,2β θά δοῦμε ὅτι καί τά δύο χωρία ἀναφέρονται στό θέμα τοῦ "λείμματος" καί ὀραματίζονται τήν ἐπανένωση τῶν δύο βασιλειῶν. Στό πρῶτο μέ τό ὄνομα τοῦ πρώτου γιοῦ Shear-yashub καί τό δεύτερο μέ τή φράση "οἱ ἐπίλοιποι ἐπί τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν" καί ἐννοεῖ τούς υἱούς Ἰσραήλ.

στ) Καί στίς δύο προφητεῖες προηγοῦνται ἢ ἔπονται ἀναφορές στά ἔθνη (Μιχ.4,2 καί Ἡσ. 9,1), στήν κρίση καί τή δικαιοσύνη (Μιχ. 4,3 καί Ἡσ. 9,4), στήν ἡμέρα ἐκείνη (Μιχ. 4,6 καί Ἡσ. 11,10) , στό λείμμα (Μιχ. 4,7, 5,2 καί Ἡσ. 7,3). Ὅμως παντοῦ προηγεῖται ἡ κρίση καί ἔπεται ἡ ἐλπίδα.

Συνεπῶς τό μήνυμα τοῦ Μιχαία συνδυάζει τό περί δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ κήρυγμα τοῦ Ἀμώς, μέ τήν περί ἀγάπης διδασκαλία τοῦ Ὡσηέ ἀποκαλύπτοντας ταυτόχρονα τό ἀληθινό νόημα τῆς θρησκείας. Αὐτό που ζητᾷ ὁ Θεός ἀπό τόν ἄνθρωπο ἀποκαλύπτεται στό τρίπτυχο: δικαιοσύνη-ἀγάπη- ὑπακοή στο θεῖο θέλημα (Μιχ. 6,8).

Τό ὄνομά του σημαίνει “ὁ Γιαχβέ (εἶναι) Θεός”. Ὁ Ἰωήλ ἦταν γιός τοῦ Βαθουήλ ἀπό τή φυλή του Ἰούδα, ἔδρασε στήν Ἱερουσαλήμ, ἀλλά τό βιβλίο του δέν μᾶς πληροφορεῖ οὔτε γιά τόν ἴδιο οὔτε καί γιά τήν ἐποχή τῆς δράση του. Ἀποτελεῖται ἀπο 4 κεφάλαια τά ὅποια ἔχουν ὡς κύριο θέμα τήν ἡμέρα τῆς Κρίσεως τοῦ Κυρίου. Μάλιστα μια ιδιαίτερα καταστροφική ἐπιδρομή ἀκρίδων, ἡ ξηρασία καί ἡ ἐρήμωση τῆς χώρας ἐρμηνεύονται ἀπό τόν προφήτη ὡς προάγγελος τῆς ἡμέρας τῆς Κρίσεως τοῦ Κυρίου. Ὁ λαός θρηνεῖ καί μετανοεῖ καί ὁ Θεός ἐπεμβαίνει καί σώζει τή χώρα, ἐνῶ παράλληλα ὑπόσχεται τήν εὐφορία τῆς γῆς καί τήν ἔκχυση τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ πάνω στό λαό του. Παρά ταῦτα γιά τά γειτονικά ἔθνη παραμένει ἡ ἀπειλή.

Ἡ ἡμέρα τῆς κρίσεως τοῦ Κυρίου ὡς ἐσχατολογικό θέμα στό Ἰσραήλ συνδεόταν μέ καταστροφή. Μέσω τοῦ ἐσχατολογικοῦ ὄραματος τοῦ προφήτη ὅπου ἡ ἔκχυση τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ ὡς σημεῖο τῆς τελικῆς ἀποκατάστασης, ὁ προφήτης ὑποδεικνύει με ποιόν τρόπο θα μποροῦσαν νά τήν ἀποφύγουν. Αὐτός ὁ τρόπος εἶναι ἡ μετάνοια καί ἡ ἐπιστροφή στο Θεό. Ὁ ἀπόστολος Πέτρος στό κήρυγμά του κατά τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς θα ἐρμηνεύσει τήν κάθοδο τοῦ ἁγίου Πνεύματος στοὺς Ἀποστόλους ὡς ἐκπλήρωση αὐτῆς τῆς προφητείας ἡ ὅποια ἀναφέρεται στήν ἔκχυση τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ πάνω στό λαό του (Πράξ. 2,16-21).

ΟΒΔΙΟΥ

Τό ὄνομά του σημαίνει “δούλος τοῦ Γιαχβέ”. Ὁ Ὀβδιού ἢ Ἀβδιού κατάγεται ἀπό τό Νότιο Βασίλειο, ἔδρασε κατά τήν 5^{ην} ἑκατ/δα π.Χ. πρίν τήν ἐμφάνιση τοῦ Νεεμία, ἀλλά τό βιβλίό του δέν μᾶς πληροφορεῖ οὔτε για τον ἴδιο οὔτε και για τήν ἐποχή τῆς δράση του. Ἀποτελεῖται ἀπο 1 κεφάλαιο καί εἶναι τό μικρότερο βιβλίό τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, μέ κύριο θέμα «τήν ὄραση τοῦ Ὀβδιού» ἡ ὁποία περιλαμβάνει α) ἀπειλητικό λόγο κατά τῆς Ἐδώμ γιατί ἦταν ἐχθρική πρὸς Ἱερουσαλήμ (διέπραξε λεηλασίες καί χαιρεκακία για τήν καταστροφή τῆς Ἱερουσαλήμ) καί β) ἐσχατολογικό λόγο μέ προφητεία για τήν Ἡμέρα τοῦ Γιαχβέ, κατά τήν ὁποία θα κριθοῦν ὅλα τά ἔθνη που καταδυνάστευσαν τό λαό του Θεοῦ καί θα ἀποκαταστήσει τόν Ἰσραήλ. Τονίζει τήν πίστη στή δίκαιη κρίση και διακυβέρνηση τοῦ κόσμου ἀπό τόν Θεό, γιατί ὁ λαός τῆς Ἱερουσαλήμ πικράθηκε πολύ ἀπό τήν στάση τῆς Ἐδώμ και ἀγανάκτησε μέ τήν συμπεριφορά της. Ὁ προφήτης παρηγορεῖ τούς ἠττημένους και ἀπελπισμένους συμπατριῶτες του καί προαναγγέλλει τήν παραδειγματική τιμωρία τῆς Ἐδώμ καί ἐξαγγέλλει τήν ἀποκατάσταση τῆς Ἱερουσαλήμ.

Τό ὄνομά του σημαίνει “ὁ παρηγορηθεῖς”.

Ὁ Ναούμ κατάγεται ἀπό τό χωριό Elkosh τοῦ Νοτίου Βασιλείου, ἔδρασε ἀπο τό 621 ἕως τό 612 π.Χ. πρῖν ἀπό τήν πτώση τῆς Νινευῆ (612 π.Χ.). Στηρίζει τό ἔργο τοῦ βασιλιᾶ Ἰωσία καί τή θρησκευτική του μεταρρύθμιση, γι’αὐτό και τό κήρυγμά του δέν στρέφεται κατά τοῦ Ἰούδα ἀφοῦ φαίνεται νά ἔχει ἀναπτρωθεῖ τό θρησκευτικό καί πατριωτικό συναίσθημα στην Ἱερουσαλήμ και γενικότερα στον Ἰουδα.

Τό βιβλίο του τό ὁποῖο χαρακτηρίζεται ὡς βιβλίο ὀράσεως καί καί θεωρεῖται ὡς λογοτεχνικό ἀριστούργημα, ἀπαρτίζεται ἀπο 3 κεφάλαια καί ἀσχολεῖται μέ τόν ὕμνο τοῦ Γιαχβέ, προφητεύει τά ἀγαθά για τόν Ἰούδα, καί τίς συμφορές για τά εἰδωλολατρικά ἔθνη, προβλέπει τήν παραστατική καταστροφή τῆς Νινευῆ καί τά δεινά τῶν κατοίκων, καί κλείνει μέ τό προφητικό ἀπειλητικό ἄσμα με σκωπτικό θρῆνο για τήν πτώση τῆς Νινευῆ, πού γεμίζει χαρά καί ἀνακούφιση και ἐλπίδες τόν λαό τοῦ Ἰουδα. Αὐτό τό κήρυγμα στηρίζεται σέ μια προφητική θεώρηση τῆς ἱστορίας, σύμφωνα μέ τήν ὁποία ὁ Θεός ὡς παντοδύναμος, ὕψιστο ἠθικόν ὄν, κύριος καί ρυθμιστής τῆς ἱστορίας καί τῆς φύσεως, τιμωρεῖ ὅσους στηρίζουν τή δύναμή τους στην ὠμή βία και δεν ἐπιτρέπει στό κακό νά θριαμβεύσει καί νά ανατρέψει τό θεῖο σχέδιο για τη σωτηρία τοῦ κόσμου. Στα χέρια τοῦ Θεοῦ τά ἔθνη χρησιμοποιοῦνται για τήν ἐκπλήρωση τῶν θείων βουλῶν. Χρησιμοποιεῖ σκληρή γλώσσα για τήν Νινευῆ καί τούς Ἀσσυρίους γιατί κανένας ἄλλος λαός τῆς ἀρχαιότητος περηφανευόταν τόσο σαδιστικά για τά βασανιστήρια στά ὁποῖα ὑπέβαλε τούς ἄλλους λαούς. Ἡ καταστροφή της θα εἶναι ὀλοκληρωτική καί ὀριστική καί ὀφείλεται στην ἁμαρτία της.

ΑΒΒΑΚΟΥΜ

Τό ὄνομά του σημαίνει “ὁ πατήρ ἀνέστη”. Ὁ Ἀββακούμ ἢ Ἀμβακούμ (ἔβρ. Habakuk) κατάγεται ἀπό τό Νότιο Βασίλειο, ἔδρασε στην Ἱερουσαλήμ ἀπο τό 609 ἕως τό 597 π.Χ. κατά τήν ἐποχή πού ὁ Ἰούδας εἶναι ἀκόμη φόρου ὑποτελής στον βασιλιά τῶν Ἀσσυρίων και στενάζει ἀπό τόν βαρῦ φόρο. Ὅταν οἱ Χαλδαῖοι ἀπειλοῦν τούς Ἀσσυρίους γεννιέται ἡ ἐλπίδα τῆς μεταβολῆς. Ὁ Γιαχβέ μέσω τοῦ προφήτη ἐνθαρρύνει τόν λαό νά ἀποτινάξει τό ζυγό. Τήν ἴδια περίοδο οἱ Βαβυλώνιοι μετά τή νίκη τους ἐπί τῶν Αἰγυπτίων στην Χαρκεμίς (605 π.Χ.) ἐπεκτείνουν τήν κυριαρχία τους στην Παλαιστίνη. Ἀπό τή γλώσσα τοῦ βιβλίου φαίνεται ὅτι ὁ Ἀββακούμ ἀνήκε στό μόνιμο προσωπικό τοῦ Ναοῦ, ἐντούτοις ἀναφέρεται ρητά καί μέ σαφήνεια ὅτι εἶναι προφήτης. Πιθανότατα εἶναι σύγχρονος τοῦ προφήτη τοῦ Ἱερεμία.

Τό βιβλίο του ἀπαρτίζεται ἀπο 3 κεφάλαια, χαρακτηρίζεται ὡς «λήμμα» (massa = βάρος, ἀπειλητικός χρησμός, ἀπειλητική προφητεία) καί ἀρχίζει μέ ἕνα διάλογο ἀνάμεσα στον Ἀββακούμ καί τό Θεό, μέσα ἀπό τόν ὁποῖο ὁ προφήτης προσπαθεῖ νά ἐξιχνιάσει τόν τρόπο μέ τον ὁποῖο ὁ Θεός κατευθύνει τήν ἱστορία. Ἡ εὐλογία ἀπορία τοῦ προφήτη συνίσταται στο γιατί ὁ Θεός ἐπιλέγει τους Χαλδαίους ὡς ὄργανά του, προκειμένου νά τιμωρήσει τό λαό του. Τελικά ὁ προφήτης διαβεβαιώνεται ὅτι ὁ Θεός δέν ἐπιτρέπει στο ἄδικο νά θριαμβεύσει και τό ἔργο ὀλοκληρώνεται μέ ἕνα δοξολογικό ψαλμό, στον ὁποῖο ὑμνεῖται ὁ τελικός θρίαμβος τοῦ Θεοῦ.

Ὁ προφήτης παίρνει τήν πρωτοβουλία νά θέσει ἕνα ζήτημα στό Θεό. Ὁ προφητής ρωτᾷ καί ὁ Γιαχβέ εἶναι ὁ ἐρωτώμενος. Το βασικό και ὀξύ ἐρώτημα πού κυριαρχεῖ στο διάλογο τοῦ προφήτη με το Θεό, για τό “πῶς εἶναι δυνατό νά ἐπιτρέπει ὁ ἅγιος καί δίκαιος Κριτής τήν ἐπικράτηση τοῦ κακοῦ”, ἀπασχολεῖ τούς ἀνθρώπους ὄλων τῶν ἐποχῶν. Ἡ ἀπάντηση πού δίνει τό βιβλίο στό ἐρώτημα αὐτό, εἶναι ὅτι “ὁ Θεός μέσα ἀπό ἀνεξιχνίαστους για τόν ἄνθρωπο δρόμους προετοιμάζει τήν τελική νίκη τοῦ δικαίου”. Ἡ διαβεβαίωση ὅτι «ὁ δίκαιος ἐκ τῆς πίστεως ζήσεται» [(ὁ δίκαιος θα ζήσει χάρις στην ἐμπιστοσύνη του στο Θεό) (2,4)] θα καταστεῖ βασική βιβλική σωτηριολογική διδασκαλία (Ρωμ. 1,17. Γαλ. 3,11).

Ὁ Θεός παρουσιάζεται ἅγιος (δανεῖζεται τόν ὄρο ἀπό τόν προφήτη Ἡσαΐα) καί παντοδύναμος, ἀπόλυτος δεσπότης στή φύση καί τήν παγκόσμιο ἱστορία, ἀπόλυτος, προαιώνιος καί ἀθάνατος. Τά ἔθνη –κατακτητές καί ιδιαίτερα οἱ Χαλδαῖοι εἶναι τά ὄργανα του Θεοῦ καί ὁ προφήτης τά ταλανίζει μέ τούς «οὐαί – λόγους» (5 ταλανισμούς). Ὁ Θεός ἔχει τήν ἐλευθερία νά πραγματοποιήσει τήν κρίση ὅταν καί ὅπως Ἐκεῖνος θέλει. Ἀπό τόν ἄνθρωπο ἀπαιτεῖται μόνον ἡ πίστη. Πίστη δέν ἐννοεῖται ὡς μόνον μια ἀπλή πεποίθηση τοῦ ἀδυνατοῦ ἀνθρώπου στην παντοδυναμία του Θεοῦ, ἡ ὁποία ὀδηγεῖ στην συναίσθηση τῆς ἀνθρώπινης ἀδυναμίας, τήν ταπεινοφροσύνη ἀλλά και τήν ἀναγνώριση τῆς ἠθικῆς μεγαλειότητος τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία συνεπάγεται ἐπιτέλεση τῶν ἠθικῶν καθηκόντων.

ΣΟΦΟΝΙΑΣ

Τό ὄνομά του σημαίνει “ὁ Γιαχβέ προστατεύει”. Ὁ Σοφονίας ἦταν γιός τοῦ Χουσί ὁ ὁποῖος μέσω του γενεαλογικοῦ δένδρου που παραθέτει, ἀποδεικνύεται ὡς γνήσιος Ἰουδαῖος καί ὄχι αἰθίοπας. Κατάγεται ἀπό τό Νότιο Βασίλειο, ἔδρασε στην Ἱερουσαλήμ κατά τά ἔτη 639-622/621 π.Χ. κατά τήν ἐποχή πού ὁ βασιλιάς Ἰωσίας (639 -609 π.Χ.) ξεκινάει τή θρησκευτική μεταρρύθμισή του (ἴσως καί πιο μπροστά), σε μια περίοδο ὅπου κυριαρχοῦσε ἀκόμη ἡ εἰδωλολατρία, πού ὁ Μανασσῆς εἰσήγαγε τή χώρα στό καθεστῶς τοῦ φόρου ὑποτελείας στους Ἀσσυρίους. Φέρει βαθειά τήν προφητική συνείδηση καί μιλάει ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ Γιαχβέ. Δεν κατεῖχε ἱερατικό ἀξίωμα.

Τό βιβλίο του ἀπαρτίζεται ἀπό 3 κεφάλαια καί ἀσχολεῖται με το θέμα τῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως τοῦ Κυρίου. Προφητεύει κατά τῶν ἐθνῶν καί κατά τῆς Ἱερουσαλήμ καί κλείνει μέ ὑποσχέσεις ἀποκαταστάσεως. Στρέφεται κατά τῶν ἀρχόντων, δικαστῶν, ἱερέων καί ψευδοπροφητῶν, γιατί εἶναι ἀσυνεπεῖς καί ἀσυνέτιστοι. Ἀπαιτεῖ δικαιοσύνη καί ταπείνωση γιατί ἡ κρίση θα στραφεῖ καί ἐναντίον τοῦ Ἰούδα καί τῆς Ἱερουσαλήμ. Πίσω ἀπό τά ἔθνη κρύβεται ὁ ἴδιος ὁ Γιαχβέ που κατευθύνει τήν ἱστορία ὡς παντοδύναμος Θεός. Ἡ ἡμέρα τῆς Κρίσεως θα εἶναι ἡμέρα θλίψεως καί ἀνάγκης, ἀφανισμοῦ, σκότους καί ὀργῆς του Κυρίου. Ἡ μέρα αὐτή ἐπικεῖται, δέν ἔχει ἔρθει ἀκόμη γι’αυτό ὑπάρχει μια ὁδός σωτηρίας καί προθεσμία χάριτος. Τελικά θα σωθοῦν οἱ κατάλοιποι, οἱ ὁποῖοι θα ζητήσουν τή δικαιοσύνη καί τήν ταπεινοφροσύνη καί θα ἀποτελέσουν τόν πυρῆνα τοῦ νέου λαοῦ τοῦ Γιαχβέ. Ἡ Σιών θα ἀνακαινισθεῖ καί τά ἔθνη θα ἐπιστρέψουν. Ὁ νέος «καινός» λαός τοῦ Γιαχβέ θα εἶναι πραῦς, ταπεινός καί δίκαιος γιατί καί ὁ ἐρχομός τοῦ νέου βασιλιά, τοῦ Μεσσία, θα σημάνει τόν λυτρωμό τοῦ κόσμου ἀπό τόν πνευματικό ἐχθρό, δηλαδή τήν ἁμαρτία καί τήν ἀπουσία τῆς πίστες στό Θεό.

ΑΓΓΑΙΟΣ

Τό ὄνομά του σημαίνει “ὁ γεννηθεῖς σέ κάποια ἑορτή”. Ὁ βασιλιάς τῶν Περσῶν Κύρος ἐπέτρεψε στους Ἰουδαίους νά ἐπιστρέψουν ἀπό τή Μεσοποταμία στην Ἱερουσαλήμ γιά νά ξαναχτίσουν το ναό της (538 π.Χ.), ἀλλά οἱ ἐργασίες τῆς ἀνοικοδόμησης διεκόπησαν γιά οἰκονομικούς λόγους καί ἐξαιτίας τῆς ἀντίδρασης τῶν Σαμαρειτῶν. Σ’αὐτή τήν καθοριστική γιά τό μέλλον τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ περίοδο ἐμφανίζονται οἱ προφῆτες Ἀγγαῖος καί Ζαχαρίας γιά νά ἐνισχύσουν με το κήρυγμά τους τόν πολιτικό διοικητή Ζοροβάβελ, τόν ἀρχιερέα Ἰησοῦ καί τό λαό, ὥστε νά ξαναρχίσουν οἱ ἐργασίες ἀνοικοδόμησης τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ καί οἱ Ἰουδαῖοι νά ὀργανωθοῦν καί πάλι. Ὁ Ἀγγαῖος εἶναι σύγχρονος τοῦ προφήτη Ζαχαρία, ἔδρασε στην Ἱερουσαλήμ καί στην Ἰουδαία ἀπο τόν Αὐγούστο ἕως τόν Δεκέμβριο τοῦ 520 π.Χ. κατά τό δεύτερο ἔτος τοῦ Πέρση βασιλιᾶ Δαρείου Α' (520 π.Χ.).

Τό βιβλίό ἀπαρτίζεται ἀπό 2 κεφάλαια καί τό προφητικό μήνυμα καθορίζεται ἀπό τίς ἱστορικές συνθήκες τῆς ἐποχῆς του. Μέσα ἀπό 5 σύντομους λόγους παροτρύνει στην ἀνοικοδόμηση τοῦ ναοῦ ἀπό τήν νεοσυσταθεῖσα κοινότητα. Στρέφεται κατά τῆς τελετουργικῆς ἀκαθαρσίας που γίνεται μίasma γιά τόν ναό καί τίς θυσίες. Ἀπό τήν τελευταία προφητεία, που ἔχει ἐσχατολογικό χαρακτήρα, ἄν καί ἀπευθύνεται πρὸς τόν Ζοροβάβελ, γίνεται ἔμμεση ἀναφορά στον «ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα ἐξ οἴκου Δαυΐδ καταγόμενο Χριστό». Ὁ μεταιχμαλωσιακός Ἰουδαϊσμός εἶχε ἀνάγκη νά ἀποκτήσει ἕνα πνευματικό καί λατρευτικό κέντρο που θα ἦταν ἀπαραίτητο γιά τήν ἐπιβίωσή του. Ὅταν ὁ λαός ἀπογοητεύεται κατά τήν πορεία τῶν ἐργασιῶν ἀνοικοδόμησης ἀπό τή φτωχική κατασκευή τοῦ νέου κτιρίου, ὁ προφήτης θα τόν ἐνισχύσει ἐξαγγέλοντας τή μελλοντική δόξα τοῦ ναοῦ καί τήν ἀνάδειξή του σέ κέντρο τῆς παγκόσμιας εἰρήνης κατά τή μεσσιανική ἐποχή. Ἡ ἀνόρθωση τοῦ φρονήματος τοῦ ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ἡ ἐμψύχωση καί ἡ ἀναπτέρωση τῶν ἐλπίδων ὅτι θα τοῦ δοθεῖ ἡ θεία εὐλογία, θα ὀδηγήσει στήν πραγματοποίηση τοῦ θείου σχεδίου.

ΖΑΧΑΡΙΑΣ

Όνομα: έβρ. Ζεχαργιά = Έμνήσατο ό Γιαχβέ

Καταγωγή: Γεννήθηκε γύρω στο 550 π.Χ. και προέρχεται πιθανόν από ιερατικό γένος (Νεεμίου 12,4)

Οικογενειακή κατάσταση: υίός του Βαραχίου (Βερεχγιά) υιού του Άδδώ (Ίδδώ) 1,1 ,
άνήκει σε ιερατική οικογένεια Έπάγγελμα: ιερέας

Κλήση: Κατά τό 30ο έτος τής ηλικίας του.

Τόπος δράσης: Κήρυξε μαζί μέ τόν Άγγαίο κατά τά χρόνια τής Βαβυλώνιας Αιχμαλωσίας και τής βασιλείας του βασιλιά Δαρείου του Ύστάσπους (520 π.Χ.).

Χρόνος δράσης: Οί προφητείες του α' μέρους χρονολογούνται γύρω στο 520-518 π.Χ. Για τίς προφητείες του β' μέρους υπάρχουν έρωτήματα εάν προέρχονται από τόν ίδιο ή άλλο συγγραφέα, γι' αυτό είναι δύσκολη ή ακριβής χρονολόγησή τους.

Βιβλίο: Κατά τήν Ίουδαϊκή και τή Χριστιανική παράδοση τό βιβλίο αυτό είναι έργο του Ζαχαρίου. Πολλοί όμως από τούς νεώτερους έρμηνευτές προβάλλουν αντιρρήσεις για τή γνησιότητα του δευτέρου μέρους του βιβλίου, αποδίδοντάς το σε άλλον θεόπνευστο συγγραφέα. Θεωρείται ως ένα από τά δυσκολότερα βιβλία τής Π.Δ. λόγω τών συμβολικων λόγων του.

Διάγραμμα περιεχομένου βιβλίου: αποτελείται από 14 κεφάλαια και είναι προφητική συλλογή, ή όποία αποτελείται από τρεις μικρότερες συλλογές [1-8 προφητείες του Ζαχαρίου, 9-11 Δευτεροζαχαρίας, και 12-14 Τριτοζαχαρίας] και διαιρείται σε τρία μέρη:

α' μέρος (κκ. 1-8) Πρωτοζαχαρίας: Γράφεται και συγκροτείται ως συλλογή από τον προφήτη Ζαχαρία γιατί έχομε τά 8 όράματα και προφητείες σε α' πρόσωπο και είναι τής περιόδου 520-518 π.Χ. Είσαγωγή, κλήση για μετάνοια. Αναφέρονται τά όκτώ νυκτερινά όράματα για τήν αποκατάσταση του Ίούδα και του μεσσιανικού μέλλοντος ως εξής:

1ο ὄραμα: τῶν ἰππέων στίς μυρσίνες ἀφορᾶ τήν ἀπελευθέρωση & ἀποκατάσταση τοῦ Ἰούδα, 2ο ὄραμα: τῶν τεσσάρων κεράτων καί τῶν τεσσάρων σιδηροτεκτόνων ἀφορᾶ τήν τιμωρία τῶν καταπιεστῶν τοῦ Ἰούδα, 3ο ὄραμα: τῆς καταμέτρησης τῆς Ἱερουσαλήμ ἀπό τόν ἄγγελο ἀφορᾶ τήν ἀνοικοδόμησι τῆς Ἱερουσαλήμ καί ἀποκατάσταση τοῦ Ἰούδα, 4ο ὄραμα: τῆς κάθαρσης τοῦ ἀρχιερέα Ἰησοῦ ἀφορᾶ τό πρότυπο μεσσιακῆς ἀρχιερωσύνης, 5ο ὄραμα: τῆς χρυσῆς λυχνίας μεταξύ δύο ἐλαιῶν ἀφορᾶ τήν ἀποπεράτωση τοῦ ἔργου τῆς ἀνοικοδομήσεως τοῦ ναοῦ ἀπό τόν Ζοροβάβελ καί πραγματοποίησι στό πρόσωπό του τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ ἱερατικοῦ καί βασιλικοῦ ἀξιώματος. 6ο ὄραμα: τοῦ πετομένου εἰληταρίου ἀφορᾶ τόν ὄλεθρο τῶν ἀμαρτωλῶν, 7ο ὄραμα: τῆς ἀμαρτωλῆς γυναίκας στήν Βαβυλώνα ἀφορᾶ τήν κάθαρση ἀπό τήν ἀμαρτία, ἡ ὁποία μεταφέρθηκε στή Βαβυλώνα, 8ο ὄραμα: τῶν τεσσάρων ἀρμάτων, τά ὁποῖα ἐκπορεύονται γιά κρίσι τῶν ἐθνῶν ἀφορᾶ τή θεία τιμωρία τῶν ἐχθρῶν τοῦ περιούσιου λαοῦ, τά ὁποῖα θά γίνουν ὄργανα τοῦ Θεοῦ. Συμβολική πράξι, στέψη τοῦ ἀρχιερέα Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος προτυπώνει τή δόξα τοῦ ἐρχόμενου Μεσσία. Τό ζήτημα τῆς νηστείας. Στό μέρος αὐτό τοῦ Πρωτοζαχαρία ἀσχολεῖται μέ τήν παλινόρθωση τῆς Ἰσραηλιτικῆς θεοκρατίας καί τοῦ μελλοντικοῦ θριάμβου τῆς μεσσιανικῆς βασιλείας.

β' μέρος (κκ. 9-11 καί 13,7-9) Δευτεροζαχαρίας: Γράφεται καί συγκροτεῖται ὡς συλλογή περί τό 300 π.Χ. ἀπό ἄγνωστους προφῆτες. Περιέχει προφητεία γιά ἀποκατάσταση τοῦ Ἰσραήλ καί τόν θρίαμβο τοῦ Ἰούδα. Ἰδιαιτέρα ἡ προφητεία στό κ. 11,4-7 που μιλάει ἀλληγορικά γιά τόν ἀγαθό καί κακό ποιμένα θεωρεῖται ἡ πιο αἰνιγματική προφητεία τῆς Π. Διαθήκης.

γ' μέρος (κκ. 12,1 -13,6 και 14,1-21) Τριτοζαχαρίας: Γράφεται και συγκροτείται ως συλλογή περί τό 250-200 π.Χ. από άγνωστους προφήτες. Περιλαμβάνει προφητεία για τόν θρίαμβο τής Ίερουσαλήμ θρῆνο τουῦ πληγωμένου, κάθαρση από τούς ψευδοπροφήτες και τά εἴδωλα. Ἡ ἡμέρα Κυρίου, μεταστροφή τῶν ἐθνῶν και ἀνακαίνιση τής Ίερουσαλήμ. Στά κεφάλαια 9-14 στις μεσσιανικές ἐξαγγελίες ὁ Μεσσίας παρουσιάζεται ως θριαμβευτής, εἰρηνικός βασιλιάς και ταπεινός ποιμένας.

Για τόν Ζαχαρία ἡ θρησκεία εἶναι καθαρά πνευματική και για πρώτη φορά ὁ ὄρος ἀρχιερέας σχετίζεται μέ τήν καθιέρωση τουῦ Ἰησοῦ στή θέση αὐτή. Ἐδῶ μπροστά στον ἄγγελο τουῦ Θεοῦ στέκεται ὡς κατηγορούμενος στό ἐπουράνιο δικαστήριο μέ μολυσμένα ρυπαρά ροῦχα, προφανῶς λόγω τής ἀνομίας τουῦ λαοῦ του, ὁ ἱερεύς ὁ μέγας, ὁ Ἰησοῦς, ὁ ὁποῖος βρισκόταν σ' αὐτό τό ἀξίωμα από τό 537 π.Χ., ὅταν και ἀνηγέρθη τό θυσιαστήριο τῶν ὀλοκαυτωμάτων. Στά δεξιά του στέκεται ὡς κατήγορός του ὁ "ἐνάντιος" ("ἐχθρός" ἢ "κατήγορος") ὁ Διάβολος και τόν κατηγορεῖ. Ὅμως ὁ Θεός τόν ἀποστομώνει μεμιᾶς και δηλώνει τήν εὐνοιά του για τόν μέλλοντα ἀρχιερέα. Ἐτσι καθαγιάζεται τό ἱερατεῖο και ὀρίζεται ὡς τό κατ' ἐξοχήν προνομιούχο σῶμα ἀνθρώπων, πού μπορεῖ νά συναντᾶ τόν Βασιλιά τῶν βασιλιάδων στά οὐράνια. Κάτι ἀντίστοιχο πού κάνουν οἱ ἄγγελοι στους οὐρανούς, θά κάνουν οἱ ἱερεῖς στή γῆ για Ἐκεῖνον. Συνεπῶς μ' αὐτό τόν τρόπο α) ἡ ἰδεολογία τουῦ ναοῦ στοιχειώνεται και πιστοποιεῖται στή μεταιχμαλωσιακή ἐποχή, β) τό σῶμα τῶν ἱερέων ἐγκαθιδρύεται ὡς τό ἀγιότερο ὄλων μέ ἐξουσίες και δικαιώματα πού κανείς ἄλλος δέν κατέχει και γ) ἡ Ἰουδαϊκή θρησκεία γίνεται πλέον μιά καθαρή θρησκεία ἱερέων.

Ὁ προφήτης Ζαχαρίας βλέπει τὴν αἰχμαλωσία ὡς τὸ μέσο γιὰ τὴν ἐξιλέωση τῶν ἀνομημάτων τοῦ Ἰσραήλ, τὰ δὲ ἔθνη ὡς τὸ ὄργανο τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ ἐπανέλθει ὁ παραστρατημένος λαός στον ὀρθό δρόμο. Παροτρύνει τὸν Ἰουδαϊκό λαό γιὰ τὴν ἀνοικοδόμηση τοῦ ναοῦ. Τὸ κεντρικὸ θέμα του εἶναι ἡ ἀποκατάσταση τῆς Ἰσραηλιτικῆς θεοκρατίας καὶ θρίαμβος τῆς Νέας Ἱερουσαλήμ. Χαρακτηριστικὸ τοῦ βιβλίου εἶναι τὰ πολλὰ ὄραματα καὶ ἡ καθοδήγηση γίνεται μέ τῆ βοήθεια τῶν ἀγγέλων. Μέσα στό ὄραμα τοῦ προφήτη φαίνεται ὅτι ὁ δίκαιος βασιλιάς τῆς Ἱερουσαλήμ θά ἔλθει ἀρχικά σέ ταπεινή μορφή καὶ μάλιστα "ἐπί ὄναριου" καὶ στή συνέχεια θά ἀναδειχθεῖ νικητῆς καὶ ἐξουσιαστής "ἀπό θαλάσσης ἕως θαλάσσης" καὶ μέχρι "τῶν περάτων τῆς γῆς". Ὁ Μεσσίας, ὁ ὁποῖος εἰκονίζεται ὡς θριαμβευτῆς καὶ ταυτόχρονα εἰρηνικός βασιλιάς, ἀλλά καὶ ταπεινός ποιμένας (εἴσοδος Ἰησοῦ Χριστοῦ στὰ Ἱεροσόλυμα τὴν Κυριακή τῶν Βαΐων). Ἰδιαίτερα στό Ζαχ. 12,8-13,1, ὁ ἴδιος ὁ Γιαχβέ προβάλλει μέ παθητὴ μορφή. Ὑπονοεῖ τὸ ἰδανικὸ μεταιχμαλωσιακὸ καθεστῶς γιὰ τὸ λαό τοῦ Θεοῦ καὶ μ' αὐτὸ τὸν συμβολισμό ὁ Ζαχαρίας μιλά γιὰ τὸν ἱερέα καὶ τὸν βασιλιά κατὰ τὸ χρόνο τῆς σωτηρίας, ὁ ὁποῖος εἶναι δαβιδικῆς γενιᾶς, χρισμένος κι αὐτὸς μέ ἔλαιο καὶ θά στέκει δίπλα στον ἱερέα. Ἡ βασιλεία του θά περιλάβει ὄχι μόνον τοὺς Ἰουδαίους, ἀλλά τὰ ὑπόλοιπα ἔθνη, τὰ ὁποῖα θά λατρεύσουν τὸν Κύριο. Ἡ Εἰρήνη πού διαταράχθηκε μέ τὴν Πτῶση καὶ ἔπληξε τὴν ἄμεση κοινωνία Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου, τίς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων μεταξύ τους καὶ τὴν ἀρμονία τοῦ ἀνθρώπου μέ ὀλόκληρο τὸ Σύμπαν πρόκειται νὰ ἀποκατασταθεῖ, ἀφοῦ θά συντριβεῖ ὁ πόνος καὶ ὁ θάνατος. Σ' αὐτὴ τὴν ἐποχὴ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ δέ θά ἐπισκιάζει μόνον τὸ βασιλιά, ἀλλά ὅλον τὸν λαό του. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ εὐθύνη γιὰ δικαιοσύνη.

ΜΑΛΑΧΙΑΣ

Όνομα: Τό όνομα "Μαλαχί" σημαίνει "ό άγγελός μου", ή "ό άγγελιαφόρος μου", τό όποιο προέρχεται από τή σύντμηση του Μαλαχιγιά= άγγελός μου είναι ό Γιαχβέ. Δέν είναι απόλυτα βέβαιο ότι ύπήρξε προφήτης πού έφερε τό όνομα "Μαλαχίας". Γι' αυτό και κάποιοι έρμηνευτές θεωρούν τό όνομα "Μαλαχίας" ως προσηγορικό και όχι ως κύριο. Όσοι όμως αποδέχονται ότι ύπήρξε προφήτης μέ τό όνομα Μαλαχίας, συμφωνούν ότι αυτός έζησε και έδρασε κατά τούς μεταιχμαλωσιακούς χρόνους και είναι ό τελευταίος τών προφητών, τών όποιών τά συγγράμματα διεσώθησαν.

Χρόνος δράσης: Πιστεύεται ότι έδρασε κατά τό διάστημα 500-450 π.Χ. Όμως έπειδή αντιμετωπίζει μέ τό ίδιο κριτικό πνεύμα τούς ιερείς, τή θρησκευτική και κοινωνική κατάσταση, όπως αυτή περιγράφεται στό βιβλίο και μοιάζει έντονα μέ αυτή τών βιβλίων του Έσδρα και του Νεεμία, συμπεραίνουμε ότι κι αυτός έδρασε κατά τήν μεταιχμαλωσιακή έποχή, μετά τήν αποπεράτωση τής ανοικόδομησης του ναού τής Ίερουσαλήμ (τό 515 π.Χ.)

Βιβλίο: Δέν ύπάρχει ένιαία ιουδαϊκή παράδοση για τόν συγγραφέα του βιβλίου. Άλλοι τό θεωρούν ως έργο του Έσδρα, άλλοι του Νεεμίου, άλλοι του Μαρδοχαίου και άλλοι του Ζοροβάβελ. Τό βιβλίο στην χριστιανική Βίβλο κατατάσσεται στα Προφητικά Βιβλία στην ύποομάδα "Δωδεκαπρόφητον" και είναι τό τελευταίο βιβλίο αυτής τής ύποομάδας, ένω στην Ίουδαϊκή Βίβλο κατατάσσεται και πάλι στους Προφήτες, και είναι τελευταίο στην ύποομάδα "Μεταγενέστεροι Προφήτες".

Διάγραμμα περιεχομένου βιβλίου: Τό βιβλίο ἀποτελεῖται ἀπό 3 κεφάλαια, τά ὅποια ἔχουν μορφή διαλόγου, παρουσιάζονται ὡς 6 αὐτοτελεῖς λόγοι καί διαιροῦνται ὡς ἑξῆς: α' μέρος: Εἰσαγωγή/Επιγραφή, β' μέρος: Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τόν λαό, ἔλεγχος τοῦ λαοῦ καί τῶν ἱερέων γιά τήν ἀγνωμοσύνη καί τίς ἀμαρτωλές θυσίες τους, οἱ ὅποιες τελικά θά καταργηθοῦν μέ μιά ἄλλη καθαρή θυσία πρὸς τόν Θεό, τοῦ ὁποίου τό ὄνομα θά δοξάζεται ἀπό ὅλα τά ἔθνη γ' μέρος: Δριμύς ἔλεγχος σ' αὐτούς πού συνάπτουν γάμους μέ ἄλλοεθνεῖς καί παραγκωνίζουν τίς νόμιμες συζύγους, δ' μέρος: Τά ἄδικα παράπονα τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Θεοῦ καί ἡ ἔλευση τῆς ἡμέρας τῆς Κρίσεως, τῆς ὁποίας θά προηγηθεῖ ὡς πρόδρομος ὁ Ἡλίας καί θά πραγματοποιηθεῖ ὁ θρίαμβος τῶν δικαίων.

Στό βιβλίο τοῦ Μαλαχίου δέν κατηγορεῖται τό ἱερατικό καθεστῶς, ἀλλά οἱ ἱερεῖς, γιατί δέν προσφέρουν τίς κατάλληλες θυσίες, προσβάλλουν τό Θεό καί διδάσκουν τό Νόμο νοθεύοντάς τον καί ἀπομακρύνοντας τούς πιστούς ἀπό τήν ὀρθή διδασκαλία. Ὁ Θεός ἀπειλεῖ μέ ἀνάκληση τῶν προνομίων τους, ἐάν δέν ἐπανέλθουν στήν ὀρθή ὁδό. Ἐτσι κύριο θέμα τοῦ βιβλίου εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρὸς τόν λαό, ἄν καί αὐτός ἀμφισβητεῖ αὐτή τήν ἀγάπη. Οἱ ἀμαρτίες τῶν ἱερέων καί τοῦ λαοῦ εἶναι τέτοιες ὥστε ἐμποδίζουν τήν ἐκδήλωση τῆς θείας ἀγάπης. Ἐάν αὐτοί μετανοήσουν θά αἰσθανθοῦν καί πάλι τά ἀποτελέσματα τῆς θείας ἀγαθότητας. Ἐπειδή ὅμως ὁ λαός ἀμφιβάλλει ἀκόμη γιά τή θεία δικαιοσύνη, ὁ προφήτης προλέγει τήν ἔλευση τοῦ Θεοῦ ὡς πυρός, τό ὅποιο θά καταστρέψει τούς ἀσεβεῖς καί θά καθαρίσει τούς ἀγαθοῦς.